

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Ind. Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 Juni—28 Juli 1928. — De „Oost en West”-dag. — De nieuwe Behuizing van Oost en West. — Ongelijke Bedeeling, door J. F. C. Nienhuis, Oud-Hoofd van het Gevangeniswezen in Ned.-Indië. — De Vereenigde Staten en Porto Rico. Een brief van President Coolidge, door W. R. Menkman. — Een nieuwe uitgaaf van „Onze West”. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. — II. Uit de Inlandsche- en Maleisch-Chin. Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. Een sympathiek geluid uit Suriname. — Berichten der Afdelingen: I. Apeldoorn, II. Rotterdam. — Mededeelingen: I. Van het Dag-Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 9 tot 16 Mei.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)
11 Juni—28 Juli 1928.

De leden onzer Vereeniging stellen wij hierbij in kennis met de toegangsprijzen tot de I.T.A.; wij verzoeken deze — zoo laag mogelijk gestelde — prijzen algemeen bekend te willen maken.

Bij de prijzen is, overdag, een doorlopend bezoek aan den Amboinschen Zeeuin van Soumokol inbegrepen, terwijl geen extra entree's in eenig gebouw op het terrein worden geheven.

A. Dagelijks; toegang f 1.—; kinderen beneden 16 jaar f 0.50.

B. Zondags; toegang f 0.60; kinderen beneden 16 jaar f 0.30.

C. Avond entree (na half zes) f 0.25.

D. Avond entree Zeeuin f 0.25.

E. Schoolkinderen met geleiders f 0.35 (collectief ongeveer acht dagen van te voren bij het Secretariaat aangevraagd).

F. Doorlopende kaarten f 7.50.

Groepen volwassenen boven de 50 personen krijgen op de A en B-kaarten 50 pCt. reductie (collectief ongeveer acht dagen van te voren bij het Secretariaat aangevraagd).

Leden van „OOST EN WEST” genieten, persoonlijk, 50 pCt. reductie op de A, B en F-kaarten.

Wij zullen t.g.t. de Afdelingsbesturen verzoeken zich met den verkoop van de ledenkaarten te willen belasten. Daardoor wordt onze administratie zeer verlicht.

Onze Afdeling neemt thans, tot sluiting der tentoonstelling, geen nieuwe leden meer aan.

Wij vestigen de aandacht van de leden op het komende groote congres van de Vereeniging „OOST EN WEST” op de Indische Tentoonstelling.

Zaterdag 23 Juni a.s. wordt de jaarvergadering van onze Vereeniging te Arnhem gehouden en het Hoofdbestuur heeft welwillend op zich genomen, het verdere samenzijn van onze leden zoo goed mogelijk te doen verlopen.

Er zal o.a. een „OOST EN WEST”-feestcantate door 500 dames, onder leiding van den componist Berghout, worden gehoord.

Wij zijn er van overtuigd dat alle leden op dezen gelegenheidsdag naar Zijpendaal zullen gaan.

Secretariaat: Nieuwe Plein 52, Arnhem.

Leden van Oost en West

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad” door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K.W.”. Ook daarmede verricht gij nuttig werk voor de Vereeniging.

De „Oost en West”-dag

Aan alle leden en begunstigers onzer Vereeniging. (Voorloopige bekendmaking).

De Algemeene Vergadering zal dit jaar gehouden worden op 23 Juni e.k. En, natuurlijk te Arnhem, op het terrein van de I.T.A. De belangrijkste vergadering sedert de oprichting der Vereeniging, geleid op de plaats waar zij plaats vindt, op het terrein der tentoonstelling, welke door het Bestuur onzer Arnhemsche afdeling tot stand gebracht is. Reeds daarom wordt verwacht, dat de opkomst van leden uit alle afdelingen en daarbuiten zoo groot mogelijk zijn zal.

De I.T.A. en de Algemeene Vergadering te zamen bieden als nooit te voren een eenige en bij uitstek gunstige gelegenheid voor een massale bijeenkomst, een „Oost en West-dag”, welke vanzelf leidt tot die nauwere onderlinge aanraking, welke alleen op een dag als deze verkregen kan worden. Een dag waarvan men spreken zal, ook in Oost- en West-Indië, waar onze leden er met waardeerding van zullen kennis nemen, zich verheugende lid te zijn van een vereeniging, welke op deze wijze haar doel en streven propageert. In deze tijdsomstandigheden van niet genoeg te schatten betekenis.

Zijn wij dan allen daarvan doordrongen, dan ook doet het Hoofdbestuur met vertrouwen een dringend beroep op aller besef van saamhoorigheid en sympathie om, waar toch de meesten hunner voornemens zijn de I.T.A. te bezoeken, daarvoor te kiezen den dag der Algemeene Vergadering, 23 Juni, den „Oost- en West-dag.”

Moge deze roepstem algemeen weerklank vinden!

Het programma, dat nader wordt uitgewerkt — men wachte die bekendmaking af — luidt als volgt:

10.30 uur v.m. Samenkomst Hotel Oranje-Nassau te Arnhem, naast het station.

11.15 uur. Officieele ontvangst door het Gemeentebestuur in het Groote Restaurant op Zijpendaal.

12—1 uur n.m. Algemeene vergadering.

1—2 uur. Noenmaal.

2—6 uur. Bezigting tentoonstelling, zullende te ± 5 uur een O. en W.-cantate worden uitgevoerd door 2 muziekkorpsen en 500 executanten.

6 uur. Gemeenschappelijke maaltijd.

Hierbij zij reeds thans aangetekend, dat de verbinding der plaatsen van samenkomst met het stadhuis en Zijpendaal (terug station) per autobus plaats heeft en dat de laatste trein, richting Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam, des avonds om 9.46 vertrekt.

Ziehier het voorloopig programma, dat, als gezegd, nader zal worden uitgewerkt en zoo spoedig mogelijk bekend gemaakt.

Leden van „Oost en West”, toont dat gij tot een „Vereeniging” behoort en komt allen op!

HET HOOFDBESTUUR.

Door het Afdelingsbestuur van 's-Gravenhage wordt aan zijne leden ter kennis gebracht, dat gelegenheid zal bestaan voor hen en de leden van hun gezin tot het gezamenlijk bezoeken van de Arnhemsche Tentoonstelling, waarvoor de algeheele kosten uit en thuis per persoon zullen bedragen:

per 2e kl. incl. lunch, diner etc.	f 10.75	} inclusief foelen, onge- vallenverske- ring, maar exclusief dranken.
per 2e kl. incl. rijstafel, diner etc.	f 11.—	
per 3e kl. incl. lunch, diner etc.	f 9.—	
per 3e kl. incl. rijstafel, diner etc.	f 9.25	

op Woensdag den 27sten Juni,

op Donderdag den 5den Juli.

Deelnemers gelieven zich telkens vijf dagen tevoren onder inzending der gelden op te geven aan het adres van den heer G. W. Erfmann, Cornelis Houtmanstraat 40, gironummer 116053, of bij persoonlijke betaling ten kantore van het Hoofdbestuur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, des morgens van 10 uur tot half 12.

Vertrek van den trein van het Station Staatspoor, des morgens om 8 uur 18, aankomst te Arnhem 10 uur 27.

Vertrek van Arnhem 9 u. 46 n.m., aankomst den Haag middernacht.

De Voorzitter der Afd.:
F. VAN PESKI.

N.B. De reizen per trein en per bus (in Arnhem) moeten gezamenlijk gedaan worden, terwijl ieder op het tentoonstellingsterrein vrijheid gelaten wordt.

MENNO & Co.

BANKIERS

OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)

DEN HAAG

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN

TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR

ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sporlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513

Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

NUTS KWEEKSCHOOL VOOR ONDERWIJZERESSEN

MET INTERNAAT

GUYOTSTRAAT 11 - NIJMEGEN

Vierjarige cursus met voorbereidende klasse in aansluiting Lagere School. Leergeld f 75.—. Gelegenheid tot het maken van huiswerk op de school onder deskundig toezicht. Kostgeld en schoolgeld voor internen f 750.—. In bijzondere gevallen kan reductie worden verleend. Als externen kunnen ook jongens worden toegelaten. Prospectus verkrijgbaar bij den Directeur der school en het bestuur, Hertogstraat no. 141.

De Secretaris,

J. C. J. ROMSWINCKEL.

5645

TOKO BOGOR

SUEZKADE 122 a,b - DEN HAAG - TEL. 33472

AANGEKOMEN:

VERSCH INDISCH FRUIT,

o.a. POMPELMOES,
SAWO-MANILLA
en VERSCHE DJEROEKS

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 V. D. LEUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

BEZOEKT HET GEHEEL OPNIEUW GERESTAUREERDE HOTEL-CAFE-RESTAURANT KUYS-WITZENBURG

HAAGWEG - RIJSWIJK 5032

LUNCH, DINER en A LA CARTE ZALEN voor Partijen en Vergaderingen Aanbevolen door de Ver. „Oost en West“

DIRECTIE: A. HASTRICH, v. h. Central Pavillon - Scheveningen

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR DINERS AAN HUIS BEZORGD 5017

Bloemenmagazijn D. MAARSCHALK

VALERIUSSTRAAT 113 - DEN HAAG
TELEFOON 34850 GIRO 98670

Moderne Bloemwerken Grafkransen

ZONDER CONTANTEN

Een Ned. Kroon-Rijwiel vanaf f 2.— p. week
Een I. I. N.-Rijwiel vanaf f 1.50 per week

Dus geen vooruitbetaling. Ook per maand.
Alle rijwielen zijn verzekerd tegen diefstal
en ongelukken op straat

J. NIJDAM :: PRINS-HENDRIKSTR. 91
DEN HAAG TELEFOON 35326

INSTITUUT „SCHOEVERS“

Voornaamste Inrichting voor het Onderwijs in Steno - Typen - Alle Talen - Boekhouden

MONDELING ONDERRICHT IN || ONDERWIJS PER BRIEF IN || ONDERWIJS PER RADIO VAN PRIVE- EN CLUBLESSEN || STENO „GROOTE“ || UIT ONZE EIGEN STUDIO.

Laagste Lesgelden :: Hoogste resultaten

STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG :: NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

De nieuwe Behuizing van Oost en West.

Jongstleden Vrijdag heeft het Hoofdbestuur onzer vereniging vertegenwoordigers der pers in de gelegenheid gesteld een kijkje te nemen in de sedert 1 Mei nieuw betrokken lokalen, boven de bankiersfirma Menno en Co. in het Korte Voorhout No. 6 te 's-Gravenhage.

Zij die bekend waren met de gebrekkige, primitieve behuizing in het perceel Heulstraat 17, waar de zetel der vereniging vele jaren gevestigd was, konden hun oogen nauwelijks gelooven! Met rechtmatigen trots leidden dan ook de algemeene voorzitter, de heer R. Zuyderhoff, en de overige aanwezige hoofdbestuurleden de genoodigden rond door de keurig ingerichte zalen en vertrekken, onder het geven van de noodige toelichtingen omtrent hunne bestemming. En algemeen was men van oordeel, dat deze verandering van woonplaats in alle opzichten een groote verbetering is; dat „Oost en West“ eerst nu gevestigd is in overeenstemming met haar beteekenis als groote vereniging, die duizenden leden telt.

De verwachting mag worden uitgesproken, dat de leden, inzonderheid die der afdeling 's-Gravenhage, door een geregeld bezoek van de nieuwe localiteit, speciaal wat betreft de ruime, gezellig aangekleede en rustige leeszaal, metterdaad zullen toonen, dat hetgeen het voortvarend Hoofdbestuur in hun belang heeft tot stand gebracht, door hen op prijs wordt gesteld.

Zoo ooit, dan is er thans tevens een uitnemende gelegenheid om ook anderen tot het lidmaatschap op te wekken. Ook daarmee kan men uiting geven aan zijne erkentelijkheid ten opzichte van ons huidige Hoofdbestuur dat van zijn kant immers steeds alles in het werk stelt om groei en bloei van „Oost en West“ te bevorderen.

We stellen ons voor in het volgend Nr. van het „Kol. Weekblad“ eenige afbeeldingen te geven, waardoor ook zij, die door verren afstand a.a. niet in de gelegenheid zijn de nieuwe woning te komen bezichtigen, zich een denkbeeld kunnen vormen van inrichting en bestemming der verschillende lokalen.

Ongelijke Bedeeling,

door J. F. C. NIENHUIS, Oud-Hoofd van het Gevangeniswezen in N.-I.

Voor ondernemende jonge mensen, die haken naar een zelfstandige positie en een ruimer bestaan dan zij in hun eigen land kunnen vinden, biedt Nederlandsch-Indië nog altijd een prachtig arbeidsveld. Niet alleen particuliere ondernemingen, doch ook verschillende takken van 's Lands dienst hebben geregeld behoefte aan in Nederland opgeleide krachten. De tijd is nog verre, dat de verschillende onderwijs-inrichtingen in Nederlandsch-Indië zelf, aan de vraag naar geschoolde krachten geheel zullen kunnen voldoen. Na de jaren van stilstand in de uitzending, als een gevolg van de tot het uiterste doorgevoerde bezuiniging, is een periode van verhoogde vraag gekomen, waarin wij nu nog leven. Het alfabetisch lijstje in de Staatscourant van 3 Mei j.l., waarin de verschillende soorten van Landsbetrekkingen worden genoemd, waarvoor gegadigden worden opgeroepen, loopt van a t/m p.

Onder die vacante betrekkingen zijn echter niet opgenomen, die voor ambtenaar ter beschikking bij den belastingdienst en die voor administratief ambtenaar bij het Hoofdkantoor van het gevangeniswezen. Voor beide betrekkingen worden jonge juristen gevraagd en dezelfde aanvangsbezoldiging in uitzicht gesteld, doch overigens zijn de voorwaarden van indiensttreding, opgenomen in de Staatscourant resp. van 16 en 27 April j.l., zoo geheel verschillend en zoo ongunstig voor laatsbedoelde betrekking, dat het de moeite loont beide gevallen eens scherp tegenover elkaar te stellen. Wij hebben gemeend, dit niet beter te kunnen doen, dan in het ondervolgende gesprek tusschen een jong echtpaar.

„Zeg, man, zou dit niet iets voor jou zijn? Ik lees hier in de courant, dat bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen in Nederlandsch-Indië een jong mannelijk jurist geplaatst kan worden, die belangstelling bezit voor de criminologie. De

aanvangsbezoldiging bedraagt f 400 's maands, precies evenveel als je zult krijgen, wanneer je den belastingdienst wordt uitgezonden. Trekgauw je sollicitatie voor ambtenaar bij den schen belastingdienst in en vraag plaatsing bij Indische gevangeniswezen. Dat ligt toch veel in je lijn, niet waar! Jij hebt immers altijd gevoeld voor de criminologie, terwijl de belastingdienst je maar matig aantrok. Niet dat ik ty aan je succes bij den Indischen belastingdienst daarvan niet hoor, maar een werkkering, waar geheel kunt opgaan, moet je toch op den duur meer voldoening geven. En, zooals je zelf zie, aanvangsbezoldiging is toch immers gelijk. zullen dus wel gelijkwaardige betrekkingen z

Rustig had de jonge man, tot wien deze v den gericht waren, zijn vrouw laten uitspre Overvallen werd hij blijkbaar niet, want zijn woord luide:

„Mijn uitzending als ambtenaar voor den schen belastingdienst is, volgens de laatste in tingen, die ik bij het Departement van Koloniën kreeg, zoo goed als zeker. Hoe goed bedoeld en verstandig je raad op het eerste gezicht ook z ul je mij, als ik je de zaak even uitleg, mo toegeven, dat het dom en tegenover jou onver woordelijk zou zijn, als ik aan een plaatsing bij Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen de v keur gaf, boven uitzending als ambtenaar voor Indischen belastingdienst. Toen ik vanmorgen Koloniën was, kreeg ik toevallig een overdrukje de Nederlandsche Staatscourant van 27 April handen. Het bevat de bijzonderheden over die trekking, nog iets uitvoeriger dan je in de cour las. Luister, er staat woordelijk:

Commissariaat voor Indische zaken.

„Bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen in Nederlandsch-Indië kan geplaatst worden „administratief ambtenaar een jong mannelijk „rist, die belangstelling bezit voor de criminologie. „De aanvangsbezoldiging bedraagt f 400 's maands.

„De bezoldiging, welke ingaat met den eer dag der maand, volgende op die, waarin de „noeming heeft plaats gehad (deze geschiedt Indië) en de betrekking is aanvaard, is onder „pen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve „de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor „gewone bijdrage aan het Weduwen- en Wee „fonds voor burgerlijke ambtenaren in Ne landsch-Indië.

„Zij, die bereid zijn zich voor eigen rekenaar Nederlandsch-Indië te begeven, gelieven van vóór 15 Mei a.s. kennis te geven aan het Commissariaat bovenvermeld (afdeeling B, eerste reau).

„Slechts bij spoedig vertrek kan de plaats „de Indische Regeering worden opengehouden „Zekerheid aangaande plaatsing kan echter „worden gegeven, nadat ter zake nader overle „gepleegd met de evengemelde Regeering en n „uit een door den geneeskundigen raad van „Departement van Koloniën in te stellen on „zoek gebleken is, dat de betrokkene voor den „dischen dienst lichamenlijk geschikt kan wo „geacht.

„Nadat de benoeming in Indië heeft plaats „had, kan de benoemde zich desgewenscht „Landskosten (overeenkomstig de desbetreff „bepalingen) door zijn gezin doen volgen.”

Laten wij daar nu eens tegenover stellen de v deelen, die verbonden zijn aan de uitzending ambtenaar bij den Indischen belastingdienst. V het gemak zullen we bij de aanduiding van die de betrekkingen maar spreken van „gevangeniswezen“ en „belastingdienst“. In de eerste pla dan de benoeming zelve, die voor den „belastingdienst“ hier in Holland en voor het „gevangeniswezen“ eerst na aankomst van den candida Indië plaats vindt. De „belastingdienst“ krijgt door al van den dag af, dat de boot, waarmee naar Indië vertrekt, onder stoom gaat, een v loopige bezoldiging van f 250 per maand. Hij r op Landskosten met zijn gezin in de 1ste klas hie is in Gouvernementsdienst; wat hem ook o kome moge, ziekte of erger, zijn inkomsten en tuetel pensioen voor zijn weduwe, staan vast.

„Gevangeniswezen“ gaat geheel op eigen kos en risico naar Indië. Al wordt hem dan ook, v zijn vertrek uit Holland, zekerheid gegeven omtr zijn plaatsing bij behouden aankomst in In tusschen hem en het Nederlandsch-Indische vernement bestaat geen enkele band alvorens zijn benoemingsbesluit in den zak heeft. Valt aankomst in Indië in het begin eener maand, kan hij wel dadelijk aan het werk gaan, zijn

LOSBLADIGE BANDEN BLADEN MET COU-
RANTE LINIATUUR 5548
DIRECT UIT VOORRAAD
RINGBANDEN OCT. - KWARTO - FOLIO FORMAAT - PRIMA METALEN
VRAAGT PRIJSLIJST LEVERING UIT VOORRAAD
THE H.V.R. TRADING COMP. VERKOOPAFDEELING
ORANJELAAN 21, DEN HAAG BINDERIJ H. v. RIJMENAM

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ**
AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 40.000.000.—
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrif-
telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven.
— Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
Anna-Pauwlownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN
SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT
INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN
IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.
5304

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting 5021

Haagsch Advies- en Informatiebureau

voor verzekeringen op elk gebied
767 LAAN VAN MEERDERVOORT 767
Tel. No. 35797 Inlichtingen en raad kosteloos
AANBEVOLEN DOOR OOST EN WEST

JAN MESKER & Co.

PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50
DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING 5328

IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN
VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS
BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

**DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”**

VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 's-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

veel capaciteiten, die tevergeefs voor den belastingdienst heeft gesolliciteerd, geen kans ziende hier in Holland als jurist een bestaan te vinden, ten einde raad zich in schulden steekt om op deze wijze een betrekking in Indië machtig te worden. Belangstelling voor de criminologie wordt er desnoods bij geveinsd. Zou het Gevangeniswezen in Nederlandsch-Indië daarmee zijn gebaat?"
's-Gravenhage, 14 Mei 1928.

De Vereenigde Staten en Porto Rico.
Een brief van President Coolidge.

door
W. R. MENKMAN.

De Amerikaansche bladen van de vorige maand (Maart 1928) behandelen een kwestie tusschen de groote Amerikaansche republiek en een harer overzeesche territorien, welke ook voor ons Hollanders interessant is, in verband met de verhouding tusschen Nederland en Nederlandsch West-Indië.

De wetgevende macht van Porto Rico nam een resolutie aan waarin de wensch werd uitgesproken dat het eiland zal worden verklaard tot een vrijen staat; deze resolutie werd aan den President der Vereenigde Staten overgebracht door Kolonel Lindbergh, die per vliegtuig San Juan had bezocht, en de actie van de „Legislature” werd ondersteund door een telegram aan den President, ondertekend door Voorzitter en „Speaker” der beide vertegenwoordigende lichamen van het eiland, Senaat en Huis van Afgevaardigden.

President Coolidge nu heeft per brief geantwoord en deze brief is gepubliceerd; hoewel gericht tot den Gouverneur van Porto Rico is het schrijven duidelijk bedoeld als een boodschap aan het volk van Porto Rico en het is blijkbaar aan de andere zijde ook als zoodanig opgevat.

Al direct treft den Hollandschen lezer de zoo geheel en al van dien van onze staatsstukken afwijkende vorm van des Presidents brief aan den Gouverneur van Porto Rico; de aanhef luidt: „Dear Governor”, het onderschrift „sincerely yours, Calvin Coolidge”; ook overigens is het schrijven natuurlijk vrij van den in Amerika onbekenden ambtelijken stijl. En wat den inhoud betreft, deze is klaar en duidelijk; men behoeft de meening van het hoofd van den Staat niet tusschen de regels te lezen of er achter diplomatieke zinswendingen naar te zoeken, de schrijver zet haar op het papier met een „frankness” die geen ruimte laat voor eenigen twijfel.

Resolutie en telegram, zegt President Coolidge, schijnen gebaseerd op een algeheele misvatting van werkelijke feiten; hij acht het niet moeilijk aan te toonen dat Porto Rico thans liberaler wordt bestuurd dan ooit te voren in de gansche geschiedenis van het eiland, met grooter zeggingschap over eigen aangelegenheden voor de bevolking, die vrijheid geniet, door de wet wordt beschermd en groot voordeel heeft van de verhouding tusschen haar eiland en de continentale Vereenigde Staten.

Het Gouvernement van Porto Rico, gaat de President voort, oefent een grootere mate van soevereiniteit uit ten aanzien van eigen interne aangelegenheden dan in eenigen staat of eenig territorium der Unie het geval is; dat er een ernstige economische crisis zou bestaan op Porto Rico geeft hij niet toe en, wanneer er tijdelijk financieele moeilijkheden worden ondervonden, dan schrijft hij die uitsluitend toe aan de wijze waarop de verkozen vertegenwoordigers der bevolking gebruik hebben gemaakt van de bevoegdheden hun door de tegenwoordige zeer liberale Organieke Wet verleend. Voor die moeilijkheden zouden, volgens den President, de V.S. alleen verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor zoover door Washington benoemde ambtenaren op Porto Rico mochten hebben nagelaten hun wettelijk recht van veto uit te oefenen ten opzichte van maatregelen der wetgevende macht van het eiland.

Teekenend voor de mentaliteit der Portoriquenos is de klacht voorkomende in het telegram van den president van den Senaat en den „speaker” van het Huis, dat Porto Rico het eenige Spaansch Amerikaansche land is, niet vertegenwoordigd ter laatste Pan-Amerikaansche Conferentie. President Coolidge antwoordt hierop zeer ad rem, dat geen enkele staat en geen enkel territorium der Unie als zoo-

angstelling voor de criminologie toonen, maar hij werkt dan voor niets, daar zijn bezoldiging niet voor den 1sten van de volgende maand ingaat. Zijn collega van den „belastingdienst” heeft intusschen in de 1ste klasse van een onzer prachtige en luxueuse mailstoomers, over de verschansing leuende, ruim f 8 per dag verdiend.

Wie in de tropen gaat leven en werken, moet zich daarvoor uitrusten. Er komt heel wat bij de kosten van aanschaffing eener uitrusting zijn, vooral als men gehuwd is, niet gering. Het geven van eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten is dan ook steeds gewoonte geweest. „Belastingdienst” nu krijgt 1200.—, vermeerderd met f 600.— indien de echtgenoot medereist of binnen een jaar volgt. Een bedrag van f 1800 is niet buitensporig veel, maar het is althans een redelijke tegemoetkoming. Bij „Gevangeniswezen” is geen sprake van uitrustingskosten en ook niet van een maand aanvangsbezoldiging extra, ter tegemoetkoming aan de verschuldigde bijdrage voor het Weduwen- en Weefonds, die wel aan „belastingdienst” wordt toegekend.

Heb ik nu te veel gezegd, door te beweren, dat het dom en tegenover jou niet verantwoord zou zijn, als ik afzag van den belastingdienst en om plaatsing verzocht bij het gevangeniswezen? Zeer zeker trekt de criminologie mij aan en gaat mijn voorkeur in die richting, maar als wij zulke rijkdoms waren, dat wij zelf onze overtocht naar Indië konden betalen, de uitrustingskosten geheel voor onze rekening konden nemen en eenige maanden eigen inkomsten konden rondkomen, dan ben ik mijn tegenwoordige betrekking, hoe matig bezoldigd ook, niet prijs te geven om naar de open te gaan. Ook in ons land is op het gebied der criminologie nog heel wat te doen.

Het is immers juist omdat wij het graag wat beter zouden willen hebben en wat spoediger uit de financiële zorgen zouden willen komen, dat wij er over gedacht hebben naar Indië te gaan. De eerste zal het daar toch ook nog rekenen blijven. Voor Holland lijkt f 400.— per maand heel mooi, maar in Indië en vooral op een hoofdplaats als Weltevreden, is dat traktement, waarvan dan nog 7 % wordt gekort en dus maar f 372.— per maand overblijft, voor gehuwden volstrekt niet zoo ruim. Ik weet dit van menschen, die nog kort geleden uit Indië terug zijn en de laatste jaren te Weltevreden hebben gewoond.

Met klimmende aandacht had het jonge vrouwtje de uitlegging van haar man aangehoord. Telkens had zij hem met een opmerking in de rede willen vallen, maar zij hield zich in. Toen hij had uitgesproken, kwam zij op haar beurt los.

„Natuurlijk ben ik het volkomen met je eens. Ik had niet dadelijk aan de mogelijkheid gedacht, dat een jurist, van wien verwacht wordt, dat hij belangstelling bezit voor de criminologie, op zooveel ongunstiger voorwaarden in Indischen dienst zou komen dan een jurist, die zich beschikbaar stelt voor den belastingdienst, zonder voor dat vak bepaald iets te voelen. Het mag misschien oneerbiedig klinken, maar ik vind dat gewoonweg „idiot”. Er is in Indië blijkbaar gebrek aan juristen; de Rechtschool te Batavia, waarvan je mij wel eens hebt verteld en die zoo langzamerhand wel afgeleerde juristen zal gaan leveren, kan blijkbaar niet aan de vraag voldoen. Goed, men zoekt ze dus in Holland. Nagenoeg gelijktijdig wordt een oproep geplaatst, zoowel voor den belastingdienst, als voor het gevangeniswezen. Is een jurist voor den eenen dienst meer waard dan voor den anderen? Of is het soms, omdat men bij den belastingdienst dichter bij de schatkist zit en daarom over meer dubbeltjes beschikt, dan bij het gevangeniswezen?

Er is nog iets anders. Als ik je goed verstaan heb, kan de plaats door de Indische Regeering slechts bij spoedig vertrek worden open gehouden. Er schijnt dus haast bij te zijn, doch dan haast in dien zin, dat de uit Holland opgeroepen jurist „met belangstelling voor de criminologie” moet zorgen andere sollicitanten in Indië voor te zijn. De Regeering stelt dus blijkbaar wel veel prijs op een jurist uit Holland, houdt zoo lang als het maar eenigzins kan een plaats voor hem bij het gevangeniswezen open, maar wil toch liefst zoo goedkoop mogelijk uit zijn. Ik vind dit een schandelijk ongelijke verdeeling, waarvoor de Indische Regeering zich te hoog moest voelen.

Let eens op, dat — of niemand zich beschikbaar stelt — of iemand zich aanmeldt, met niet zoo heel

ook zouden kunnen vinden adressen van vereenigingen en instellingen op koloniaal gebied, van consulaire ambtenaren, maand-, week- en dagbladen, de leesstof over beide gewesten, enz.

Met kaarten van Suriname en Curaçao en een gemakkelijk te raadplegen inhoudsopgave dient het boekje ook in bruikbaarheid te winnen.

Voor de omwerking van het geschrift vonden wij bereid de heeren Fred. Oudschans Dentz, oud-administrateur Militair Hospitaal te Paramaribo, voor Suriname en W. R. Menkman, oud-hoofdagent van de Kon. West-Ind. Maildienst, voor wat Curaçao betreft. Beide heeren hebben een groot deel van hun leven in deze gebiedsdeelen doorgebracht en wij zijn er van overtuigd, dat het geschrift, dat midden Juni het licht zal zien, in een behoefte zal voorzien, niet alleen voor hen die de reis daarheen willen ondernemen, maar ook voor degenen, die een beknopt overzicht van beide gebiedsdeelen zoeken.

Verspreiding ook van de kennis van *Onze West* wordt de vereeniging nuttig en noodzakelijk. Curaçao leeft een grooten opbloei en velen vertrekken naar Suriname om er een werkkring te aanvaarden. Suriname heeft jaren van groote moeilijkheden doormaakt en, als de teekenen niet bedriegen, schijnt de opleving van dit meest Nederlandsch overzeesch gewest, welks lot zoo nauw aan dat van het moederland is verbonden en welks bevolking zoo uitroepend Nederlandsch is, in een niet te ver verwijderd verschiet te liggen, ook door de gestadige en klimmende belangstelling, welke door velen wordt opgewekt en onderhouden.

Wij vertrouwen, dat het boekje in veler handen komen en zal medewerken om die belangstelling te doen groeien. Zoowel onze leden als niet-leden dienen daaraan mede te werken. Voor dat doel stellen wij het werkje bij teekening verkrijgbaar voor den prijs van f 1.—

Men zende zijn aanvraag aan het Informatie-bureau onzer vereeniging, *Korte Voorhout 6, 's-Gravenhage*.

Het Hoofdbestuur van „Oost en West“:
R. ZUYDERHOFF, Voorzitter.
F. H. A. VAN DER BRUGH, Secr.

Van Week tot Week.

Dinsdag 15 tot Maandag 21 Mei.

Monument voor wijlen Dr. de Groot. Zoals bekend is heeft zich in Indië een comité gevormd tot het oprichten te Bandoeng van een monument voor wijlen dr. ir. C. J. de Groot, wiens arbeid van zoo groote beteekenis is geweest voor de radiografische en -telefonische verbinding van Nederland met Indië. Dezer dagen meldde Aneta uit Bandoeng dat in Indië reeds meer dan tienduizend gulden voor dit doel was ingezameld. Een sub-comité hier te lande (onder voorzitterschap van ir. Damme) heeft een bedrag van f 3275.— ter beschikking van het Ind. comité kunnen stellen, als waardeering en dankbaarheid van het moederland.

Aardbevingen en vulkanische uitbarstingen. Den 14en Mei aardbeving nabij Batoer in het regentschap Bandjarnagara (Java), gevolgd door vulkanische uitbarsting in het gehucht Timbang; de lavastroom verwoestte een aantal huizen. — 15 Mei te Kota Radja (Atjeh) vrij hevige aardschokken gevoeld. — 15 Mei gaf de Krakatau een zeer verhoogde werking te zien, het aantal erupties was grooter dan te voren, nl. ruim zeven duizend in een etmaal; sedert is de werking eenigszins afgenomen. — 19 Mei werd te Menado (Noord-Celebes) een zware aardschok gevoeld, die ongeveer een minuut duurde.

Schenkende Papoea's. Een Aneta-telegr. 1) van 19 Mei, brengt het verbijsterend bericht, dat de patrouille welke onlangs in de buurt van „Zuid-Vogelkop“ op Nieuw-Guinea werd vermoord, door de vijandige Papoea's waarschijnlijk is opgegeten!

Grondenrecht in de Minahassa. Mr. F. D. Holleman is belast met het instellen van een onderzoek naar het adat-grondenrecht in de Minahassa (Aneta, 15 Mei).

Examen. Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heer W. J. Brouwer. — Cand. ex. Indisch recht de hr. Tadjoeidin Noor. — Econ.-doctor. ex. Indologie de hr. J. Malinckrodt.

Geleerden Oriëntalistencongres Oxford. Bij Kon. besluit van 4 Mei zijn Dr. S. Snouck Hurgronje en Dr. J. Ph. Vogel, beiden Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, benoemd tot geleerden van de Nederlandsche Regeering bij het 17e Internationaal Oriëntalistencon-

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

gres, dat 27 Augustus te Oxford zal bijeenkomen.

De opvolger van Prof. Hazen als hoogleeraar in de Javaansche taal- en letterkunde. Semarang, 16 Mei (Aneta). Naar de Locomotief mededeelt, is Dr. C. C. Berg, leeraar in de Javaansche taal aan de Algemeene Middelbare School te Solo, benoemd tot opvolger van Prof. Hazen te Leiden. Hij heeft de benoeming aanvaard.

[Dr. Berg is de jonge taalgeleerde die in Juli van het vorig jaar aan de Leidsche Universiteit den graad van doctor in de letteren en wijsbegeerte (met lof) verwierf op een proefschrift: *De Middeljawaansche historische traditie*.]

De bemanning der vliegtuigen voor Indië. Zoals vroeger gemeld, is de luitenant ter zee 1e kl. W. H. Tetenburg aangewezen voor de voorbereiding van het voorgenomen overvliegen naar Ned.-Indië, nog in dit jaar van de drie Dornier-walvliegtuigen, voor Indië bestemd, en zal deze zeeofficier alsdan ook optreden als leider van den vliegtocht.

Naar nader nog vernomen wordt, zullen als verdere leden der bemanning van de drie vliegtuigen aan den eventueelen tocht deelnemen: de officier-vlieger 2e klasse P. S. Everts; de officier-vlieger 2e kl. M. Vethake; de officier van den Marine Stoomvaartdienst 2e kl. J. J. van der Eyk; de sergeant-vliegtuigmaker A. Langeraar, en de korporaal-vliegtuigmakers A. Wurtz, J. Symons en J. J. van Tol.

Wijzigingen der Indische Staatsregeling. Het wetsontwerp tot wijziging der Indische Staatsregeling, waarvan de behandeling in den Volksraad nog versch in het geheugen ligt, is door de Regeering ingediend. Het beoogt het aantal leden van den Raad van Indië met twee uit te breiden, in verband met de vroeger aangenomen benoembaarheid van niet-Nederlanders tot leden van dien Raad. — Verder de verdeeling der zetels in den Volksraad aldus te doen plaats hebben: 30 inheemsche onderdanen, niet-Nederlanders, 25 Nederlanders en 5 uitheemsche onderdanen, niet-Nederlanders (dus de, echter ten onrechte, zgn. „inlandsche meerderheid“). — Ten slotte nog eenige minder ingrijpende voorstellen.

Twee communisten ter dood veroordeeld. Sawah Loento, 19 Mei (Aneta). De Landraad heeft twee communisten, die zich bij de jongste ordeverstoringen hadden opgeworpen tot „rechters“ in de communistische rechtbank te Siloengkang, tot de doodstraf veroordeeld.

C. W. F. Gericke † Te 's-Gravenhage is overleden de heer C. W. F. Gericke, oud-administrateur van suikerondernemingen in Indië.

D. H. Wallis de Vries † Te Amsterdam is overleden de heer D. H. Wallis de Vries, oud-directeur van de Moluksche Handelsvereeniging, ridder in de Orde van Oranje Nassau.

I. Harting † Te Utrecht is overleden de heer I. Harting, gep. dir. apotheker van het O.-I. Leger.

Het land uitgezet. Aneta meldde d.d. Batavia 19 Mei, dat de directeur en twee redacteurs van het Chineesche blad „Thien Sung Yit Po“ te Batavia, wegens extremistische propaganda tegen het gezag het land zijn uitgezet, evenals een Chineesche boekhandelaar te Bandoeng.

Interneering. Buitenzorg, 19 Mei (Aneta). Er zijn interneeringsbesluiten geteekend voor 28 Bantammers, waaronder de beruchte verzetsleiders Mohamad Bakri, Mohamad Ali, Moecha Madjasin en nog zeven Bandoengers, welke laatsten betrokken zijn in een nieuwe opstandige beweging.

F. B. Batten †. Te 's-Gravenhage is, op den leeftijd van 56 jaar, overleden de heer F. B. Batten, oud-resident van Madoera, ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Met pensioen. De kolonel der Inf. van het O.-I. leger P. Schaafsma zal in December den dienst met pensioen verlaten en de majoor P. Siebelhoff in Juli.

Oud-kapt. Verhoeff †. Batavia, 15 Mei (Aneta). Aan boord van de Indrapoera is overleden de gep. kapitein-kwartiermeester W. F. H. Verhoeff.

Oud-kapitein De Bont †. Soekaboemi, 15 Mei

STAALWAREN - TAFELZILVER - PORTRETLIJSTEN
BLOEMPOTTEN - ROOKTAFELS - KOPERWERK

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50 5441
TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

(Aneta). Alhier is overleden de oud-kapitein Inf. O.-I. leger De Bont, een oud-Atjeh-strijder.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is bevorderd tot commandeur in de orde van den Nederlandschen Leeuw, mr. H. 's Jacob, lid van den Volksraad in Ned.-Indië.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Het Batikbedrijf.

Wezen wij hier de vorige week, aan de hand van het verslag van den Ir. R. M. P. Soerachman betreffende diens onderzoek naar het batikbedrijf in de Vorstenlanden, telkens op de door hem geuite noodzakelijkheid van deskundige voorlichting der batikkers, ook uit de volgende hoofdstukken van deze officieele „Mededeeling“ blijkt telkens hetzelfde, zoo o.a. wat betreft de bijna overal zeer gebrekkige watervoorziening voor de verschillende wasschingen van het batikgoed en niet minder bij de verfmethoden. Op blz. 20 lezen wij:

„Van de verfstoffen, die in de batikkerij eene toepassing hebben gevonden kan men twee groepen onderscheiden, n.l. de directe en de beitskleurstoffen. Van de directe hebben in de laatste twee jaren de verschillende koppingsverfstoffen, die onder den naam van *soga*-kleurstoffen in den handel zijn gekomen, veel opgang gemaakt; meest worden ze gekoppeld met houdbaar gemaakte gediazoteerde verbindingen. Van de beitskleurstoffen vinden alleen nog de chroomverfstoffen toepassing; gebeitst wordt met chroomchloride. Ook enkele zwavelkleurstoffen vinden in de batikkerij toepassing.”

Naar wij van Europeesche handbatikkers vernamen, leenen zich juist deze zwavelkleurstoffen bijzonder goed voor het koudverven, hetgeen bij de met was bewerkte doeken noodzakelijk is. Maar de juiste behandeling dient natuurlijk geleerd te worden.

En verder:

„Een ware revolutie is echter teweeggebracht door de invoering van de *naphtol*-kleurstoffen, die de batikkers in staat stellen binnen enkele uren de gewenschte kleur te verkrijgen. Vooral voor de namaak-*palekats* en de *saroengs* in Pekalongansche kleuren, worden ze veel toegepast. Evenwel hoeft men zich nog niet dadelijk ongerust te maken over de toekomst van de natuurlijke kleurstoffen; deze hebben n.l. nog een eigenschap, waar men zeer op gesteld is en die voorloopig nog niet met de synthetische kleurstoffen is te bereiken.

„Wanneer men een plantaardig gekleurd doek n.l. naast een doek legt, dat met synthetische kleurstoffen is geverfd, dan valt het verschil onmiddellijk op. Bij de eerste ligt de kleurstof dik op de vezel, terwijl bij de laatste de kleurstof meer daarin is getrokken. Afgezien van deze eigenschap spelen de prijzen ook nog een rol bij de keuze van de verfstof. Voorloopig schijnen de natuurlijke kleurstoffen in het gebruik nog iets goedkooper te zijn dan de synthetische, althans volgens de batikkers zelf, bij wie de factor tijd, in casu de vlugge afwerking met synthetische kleurstoffen nog geen punt van noemenswaardige overweging vormt.”

Eigenaardig is, dat, zoals de heer S. ook schrijft: de handel in deze kleurstoffen geheel in handen is van Chineezen en Arabieren; en men te Solo en Djocdja vaste agenten vindt van de groote importfirma's.

Zou coöperatie voor de batikbedrijven in deze niet mogelijk en voordeliger zijn, evenals bij de brandhoutvoorziening in Djocdja gebleken is en dan tevens wantoestanden voorkomen, zooals op blz. 26 genoemd:

„Medio vorig jaar deed zich in dezen handel een merkwaardig geval voor; door stagnatie van den invoer uit Duitschland, bevond zich op een gegeven oogenblik alle voorraad van naphtolen op Java in handen van eenige tusschenhandelaren. Het gelukte dezen tusschenhandelaren de naphtolaten te plaatsen, terwijl de kleurzouten, die in den handel bekend staan onder den naam van „obat No. 2“ door

1) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „N. R. Ct.“.

TENTOONSTELLING OOST- EN WEST-INDIE

VAN 11 JUNI TOT 28 JULI 1928

Koopt bij voorkeur bij onderstaand
Adressen. Denkt ook om de
„OUDE STAD

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG

(OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND

82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152

Ladies' Tailoring and Dressmaking

Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN 5596

MELKINRICHTING

„MELBO”

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERNEN, is: 5573

G. DE BLAAUW - ARNHEM

HOMMELSCHWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBECK, Opticiën
HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

A. M. SMIT & ZN.

Heerenhoeden - Modes

BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN JOHAN WILLEMS

ARNHEM 5013

Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx”, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel”, Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.

Het goedeadres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen

Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Veel tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587

De naam ALPINA waarborgt U kwa'ltelt

F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

MANEGE J. VAN DEN EIJDEN

ARNHEM

RIJPAARDEN TE HUUR

Rijles voor leden van de Manege per uur f 3.—, abonne-
ment 20 lessen f 55.—. Voor niet-leden: buitenrijden,
het 1e uur f 4.—, volgende uren f 3.—. Les in de manege
f 4.— per uur. Lidmaatschap f 25.—. 5561

HANDEL IN LUXE RIJ- EN RIJTUIGPAARDEN

N. KRAMER - KL. OORD 2 - ARNHEM

KUNSTNIJVERHEIDSHUIS DIE OLDE MUNTE

BAKKERSTR. 56a, ARNHEM - TEL. 294

KUNSTAARDEWERK - RAM
GLASWERK - LEERDAM
„VEEFWERK - DE INSLAG
TIN - BRONS - LEERWERK
SCHEMERLAMPEN - GRAFISCHE KUNST

HOTEL BELLEVUE (Nieuw)

ARNHEM :: TELEFOON 128
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek
(TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pers
Restaurant van 5-7 uur.

5557

CONSTANT MEIJER

A.I.C.

De A.I.C. belast zich met de uitvoering van elec-
trische sterk- en zwakstroominstallatiën.
De A.I.C. zorgt voor complete sanitaire inrich-
tingen en warmwatervoorzieningen.
De A.I.C. heeft een ruime sortering elektrische,
gas- en sanitaire artikelen.
De A.I.C. geeft gratis deskundige adviezen en
maakt plannen en begrotingen kosteloos.
De A.I.C. is het beste, meest vertrouwde en goed-
koopste adres.

Wendt U daarom tot de 5558

N.V. Algem. Installatie Compagnie

Koningstraat 48 - Arnhem - Tel. 404

Aanbevolen adres door vele Indische families.

Studio Moonen

PASTOORSTRAAT 9

ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf?

WONINGINRICHTING „HESTIA”

ARNHEM - TOONKAMERS: KERKSTR. 28 - TEL. 290
GEHEELE MEUBILEERINGEN

ONTWERPER

PIET IZEREN
Binnenhuis-Architect
G. FEENSTRA
Architect B. N. A.

Adviezen en inlichtingen bij
J. A. KRUDOP - HEES
bij Nijmegen - Tel. 1106

H. VAN SANTEN

v. h. H. VAN ZOEST

BLOEMENMAGAZIJN

BAKKERSTRAAT 58 - ARNHEM

OUDSTE EN GROOTSTE ZAAK TER PLAATSE

BLOEMWERKEN

in ieder genre

Tel. 356 - Ongericht 1853 - Post-Giro 66102

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

Een ouderwetsche
Borneo-Sigaar **REIJNVAAN'S No. 116**
Een UITmuntende Sigaar voor 8 cent
Sigarenmagazijn „De Winter”
P. A. BOTTINGA 5579
Koningstraat 5 - ARNHEM - Telefoon 116

Fa. FRIEDRICH HOFSTEDÉ - ARNHEM
BAKKERSTRAAT 66 :: TELEFOON 520

ALLE SOORTEN INSTRUMENTEN
EN ONDERDEELLEN IN GROOTE
KEUZE STEEDS VORHANDEN!!

MUZIEKINSTRUMENTENHANDEL

hen werden achtergehouden. Toen het eenmaal zoover was, ontstond bij het aanbreeken van het nieuwe seizoen een groote vraag naar bedoelde zouten, waaraan door de importfirma's niet kon worden voldaan. Het gevolg was, dat er met dit artikel op een ongehoorde manier werd gespeculeerd en dat de prijzen binnen weinige dagen tot het tienvoudige stegen.

„Dit is wel een nadeel gebleken, dat verbonden is aan het gebruik van de nieuwe kleurstoffen, die uit twee componenten bestaan; door een doelmatige controle der aan den tusschenhandel verstrekte hoeveelheden van de zijde der importfirma's *) zal eene herhaling van den geschetsten wantoestand zoo- veel mogelijk moeten worden voorkomen.”

Opmerkelijk is ook de uitspraak betreffende het voor het batikken benodigde witgoed: „Waren het oorspronkelijk uitsluitend Europeesche merken, die men aantrof, thans komt meer het Japansche fabrikaat op de markt, dat vanwege de lagere prijzen zeer in trek is, vooral voor de vervaardiging der meer ordinare soorten kains.”

De heer Soerachman is van oordeel, dat het handbatikken „als bedrijf” niet wel mogelijk is — te Solo trof hij er slechts een tweetal aan — daar de huis- vlijt ruimschoots in de behoefte aan uit de hand gebatikte kains voorziet.

O.i. is dit een gelukkig verschijnsel, aangezien handbatik een kunstambacht is, waaraan de artiest zich thuis rustig met hart en ziel moet kunnen wijden. Wat echter niet wegneemt, dat juist voor haar vertrouwde, deskundige voorlichting — om te beginnen desnoods van overheidswege — wat betreft aanschaffing van materialen en aanwijzing van verfmethode ten zeerste van noode zijn, naast een geregeld afname. Dit laatste zou bij een goede regeling, zoowel wat betreft de afmetingen, als de te volgen typisch Javaansche patronen en kleu- ren, meer en meer uitbreiding kunnen vinden in Europa en Amerika, waar juist bij kunstzinnigen slechts handbatik gewild is. Maar hierbij is natuur- lijk deskundige voorlichting en organisatie on- misbaar.

Ook de Nederlandsche katoenfabrikanten zou- den daarbij voordeel kunnen hebben, want voor de handbatik kan als kunst alleen het allerbeste wit- goed gebruikt worden.

Aardig is ook hetgeen de heer Soerachman op blz. 39 schrijft omtrent de rol die door de vrouwen in het Javaansche batikbedrijfsleven gespeeld wordt:

„Zij is eigenlijk de ziel van het bedrijf, zij koopt de grondstoffen, verkoopt de kains, zorgt er kortom voor, dat de zaken marcheren. De invloed van de vrouw is zóo sterk, dat zij bij onderhandelingen over leveringen er nooit buiten gelaten wordt, vooral niet van de zijde der leveranciers, omdat deze maar al te goed weten, dat zij in laatste instantie de beslissing neemt en eventueel een reeds genomen beslis- sing kan annuleren.

„Typisch is ook, dat voor de beoordeeling van de credietwaardigheid van eene batikkerij door de leveranciers altijd gekeken wordt naar de kleeding van de vrouw en wel voornamelijk naar hare juweelen. Vandaar dan ook, dat de eerste daad van een batikker, die in goeden doen komt en die zijn credietwaardigheid wil toonen, is de kleeding zijner vrouw te verzor- gen, waarbij het zwaartepunt wordt gelegd op

*) De cursiveering is van ons. — Red.

DE AANDACHT van zakenlieden wordt ge- vestigd op de gelegenheid tot het plaatsnemen van „stands” op de I. T. A. (Indische Tentoonstelling te Arnhem).

het bezit van briljanten oorknoppen. Deze dik- wijls schitterende juweelen vormen als het ware een deel van het bedrijfskapitaal, waar- naar de credietwaardigheid van den onderne- mer wordt beoordeeld.

Na de vermoedelijke oorzaken der „malaise” in het batikbedrijf besproken te hebben, komt de ver- slaggever tot het besluit:

„Bij nadere beschouwing echter zal men be- merken, dat de kern der batikkerijen den strijd heeft doorstaan. Hoewel de na den oorlog ge- volgde moeilijke jaren de enorme verdiensten voor een zeer groot deel weder teloor hebben doen gaan, kan men over het algemeen zeggen, dat de oorlogsjaren eigenlijk den stoot hebben gegeven tot de niet geringe expansie van de batikindustrie over het algemeen.”

„Uit deze cijfers volgt dus, dat de productie aan batikwerken uitsluitend in de Vorstenlan- den, in 1925 op minstens 15 miljoen gulden moet worden geraamd.

„Wordt ook voor andere batikcentra, eene zelfde raming, die ten deele op nauwkeurige basis, ten deele op schatting berust uitge- voerd, dan wordt een cijfer voor de jaarpro- ductie op Java verkregen, dat minstens 40 mil- lionen gulden groot is.

„Hieruit moge blijken, dat de batiknijver- heid een niet te verwaarlozen economisch belang voor dit land beteekent; eene verge- lijking van het genoemde cijfer, dat de uit- voercijfers van belangrijke producten van den Europeeschen landbouw op Java (kina en koffie) verre overtreft, dat voor den uitvoer van thee op niet te grooten afstand benadert, moge ook voor dit belang de oogen openen.”

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Congressen.

De Loc. (7 en 10/4, blz. 25 en 3) geeft een ver- slag van het congres te Jogja van het Indo-Euro- peesch Verbond. In het algemeen bleek de gezind- heid ten congresse wel zoodanig, dat men niet meer dan een zakelijke relatie met de politiek verlangde, wat inderdaad zeggen wil: voortgaan op den inge- slagen weg van een min of meer opportunistisch beleid. Voor een stap in andere, zuiver politieke richting bleek de tijd nog niet gekomen, zoodat aangenomen werd een voorstel-Jogja, dat de afdee- lingen de zaak nog eens overwogen, om dan later met voorstellen te komen voor een commissariaal onderzoek. Het is — vooralsnog althans — het eenige juiste standpunt. Door Semarang werd terecht betoogd, dat het speciaal-economisch pro- gram allen binden moet. Het politieke program zou scheiding beteekenen.

Het jongste congres van Boedi Oetomo te Jogja gehouden (De Loc. 10/4, blz. 6) kon tevens het 20-jarig bestaan herdenken. De voorzitter, het Volksraadslid, de heer Koesoemo Oetoyo, gaf dan ook in zijn openingsrede een beknopt overzicht van de bestaansgeschiedenis van B. O. Er is een statu- tenwijziging aangenomen, waarin de richting na- der gepreciseerd wordt. Stond er in art. 2 eerst alleen, dat het streven van B. O. is mede te werken tot een harmonische-ontwikkeling van land en volk

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL
ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem 5566
HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE.
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.

J. W. BAARD - ARNHEM
GLAZENWASSCHERIJ EN SCHOONMAAKBEDRIJF

Fabriek van: **MARKIEZEN,**
-- ZONNESCHERMEN --
JALOEZIEEN en ROLLUIKEN 5683

WESTERVOORTSCHEDIJK 105-106 - TELEF. 1342

van Java, Madoera, Bali en Lombok, daaraan zijn thans toegevoegd de woorden „en tot verwezen- lijking van de Indonesische eenheidsgedachte”. Een telegram van gelukwensch werd aan de vier Inlandsche studenten in Holland gezonden. Mrs. Duys en Mobach werden hierin bedankt voor hun verdediging.

Wij verwijzen naar het Soer. Hbl. (10 en 11/4 „De zaak tegen de Indon. studenten”, 12/4 „Kolo- niale politiek in de Nederl. rechtszaal”, 13/4 „Bij een voorloopig vertrek van Java, Dr. v. Blanken- steijn, 13/4 „Aan de groote ruif”, Z. en 11/4 „Poli- tieke psycho-analyse”, Z.).

Het tweede Chung Hwa-congres had te Sema- rang plaats (De Loc. 10/4, blz. 9). Oppericht werd Chung Hwa Hui. De feilen der Chineesche organi- satie werden besproken; er bestond algemeene oppositie tegen de Mal-Chin. School. De nieuwe bond zal zich in hoofdzaak richten op sociaal- economisch werk. De heer Kan Hok Hoëi, de con- gresvoorzitter, wees er op dat men bang was uit te komen voor wat als plicht op de Chineezen rust, als burgers van den Indischen Staat, als deel der bevolking, die niet alleen verplichtingen had, maar ook rechten kreeg. Maar slechts door daarvoor op te komen kunnen de Chineezen in Indië de hun toekomstige positie veroveren, met behoud van den band, welke hen met het oude stamland bindt. De heer Gouw Soen Seng wilde opvoering van het geestelijk peil der Chineezen. De jaren, verlopen sinds de revolutie van 1911, hebben niets dan teleurstelling gebracht. Dat de revolutie niet de gewenschte vruchten had, is toe te schrijven aan het feit, dat niet tevens een geestelijke revolutie heeft plaats gehad. Het Westen is niet slechts supe- rieur in technisch, dus materieel opzicht, doch ook wat betreft de Westersche geestes-eigenschappen. Het is niet zoozeer het Westersche geslacht dat aan het Westen zijn plaats heeft bezorgd. Mevr. Yap Hong Tjoen sprak over de positie van de Chi- neesche vrouw. Het gezegde dat een vrouw slechts onheil sticht wanneer zij zich bemoeit met zaken buiten haar huishouding, typeert den geest van oud-China. China gebruikt slechts de helft van zijn krachten. Wil China vooruit, dan moet de emanci- patie der vrouw ter hand genomen worden. De vrouw is de opvoedster van het opkomend ge- slacht. In haar gezin leidt zij de organisatie; een land met ontwikkelde moeders, waarin de gezins- leden krachtig en harmonisch zijn, zal den stempel dragen van de eenheid die macht is. Begonnen moet worden met de moreele opheffing der Chi- neesche vrouw. De voorzitter, de heer Kan, zegt ten slotte, dat China, het stamland, eeuwen en eeuwen heeft kunnen bestaan, maar, getrokken in het internationale verkeer, is gebleken dat naar andere hulpmiddelen moet worden omgezien, willen de Chineezen ebenbürtig zijn met de landen van West- Europa.

De Molukken.

De heer L. H. W. van Sandick, gouverneur der Molukken, stond een persgesprek toe aan het „A. I. D.” (Deli Crt. 18/4). Wat de plannen tot een nieuwe indeeling van Ned-Indië betreft, zoo was de gouverneur van meening, dat Java, Sumatra en Borneo één gouverneur moesten hebben, terwijl alles beoosten die drie eilanden tot de Molukken zou dienen te behooren. Bali en Lombok kon men eventueel bij Java voegen. Standplaats van den gouverneur der Molukken zou Makassar moeten zijn en hij zou onder zich dienen te hebben residen- ten met groote bevoegdheden. Dat zou heel wat practischer zijn dan de toestand van thans. Zulk

VOOR NOORD OF ZUID, VOOR „OOST EN WEST”
LIJNKAMP'S KLEEDING ALTIJD HET BEST!!

MAGAZIJNEN:
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

ONS SYSTEEM: 5641
VOLLE waarde voor Uw geld

een groot gebied is o.a. ook mogelijk door de groote radio-verbindingen, die nog meer en meer uitgroeien. Het aantal communisten in Boven Digoel bedraagt thans ongeveer 700; er zijn verder ± 400 familieleden, vrouwen en kinderen. Er wordt door de geïnterneerden zeer druk gecorrespondeerd. Alle geïnterneerden hebben het idee, dat zij ten slotte weer naar hun plaats van afkomst terug zullen keeren. De planters van Banda zijn heel weinig ingenomen met de komst van dr. Tjipto op hun eiland. Zij vreezen voor opruiing van hun werkvolk en hopen daarom dat de bekende nationalist spoedig verhuizen zal. De gouverneur achtte het plan der Nieuw-Guinea-vereeninging, die emigratie naar den Vogelkop propageert, zeer wel uitvoerbaar; mits na goede voorbereiding. De houtvester heeft over de uitgekozen landstreek een heel gunstig rapport uitgebracht. Men moet zich echter niet aan de kust vestigen, maar meer het binnenland in, ook met het oog op het klimaat; men kan zich zelfs tot op 800 M. hoogte vestigen. Werkvolk zal voldoende te krijgen zijn. Er wonen daar wat verspreide Duitschers, met den wereldoorlog uit het Oosten gevlucht. Zij leiden een armoedig bestaan bij gebrek aan organisatie en kapitaal, en lijven van kleinen landbouw en wat handel. De Phoenix Mij. heeft een doctor in de geologie in dienst; deze exploreert thans in het Cycloopebergte en is o.a. op zoek naar goud. Nieuw-Guinea hebben wij hard nodig voor onze Amboonezen. Die hebben geen kans op een goed bestaan in eigen contrijen en daarom is het zoo nuttig, dat we deze loyale burgers op andere wijze aan een behoorlijke carrière kunnen helpen. De gemeenteraad van Ambon is geheel verpolitiekt. Practisch heeft men hier al een „Inlandsche meerderheid”. Commisiewerk ligt bij den Gemeenteraad volkomen stil. De Europeanen wenschen geen zitting meer te hebben in den Raad. Het wachten is nu op de nieuwe verkiezingen, die verbetering moeten brengen. Beide Locale Raden, de Ambon-raad en de Gemeenteraad, leven op voet van oorlog met elkaar. Dr. Sitanala heeft men van Ambon moeten verwijderen. Niet dat hij communist was; hij was veeleer een nationalist en zeker tegen het Gezag gekant. Zelfs opende hij telegrafische correspondentie met den Volkenbond om gedaan te krijgen hem op Ambon te behouden als geneesheer van den Volkenbond, ten behoeve der lepra-bestrijding. Hij is thans leider der leprozen-kolonie „Pelantangan”. Een publicatie over de Molukken zal in dit jaar verschijnen. Basis hiervoor is de zeer uitvoerige „Memorie over land en volk”, door den gouverneur samengesteld.

De Java-Bode (13/4) schrijft over „De werkloosheid onder Europeanen”, het Soer. Hbl. over „Z.-Afrika's groote vraagstukken” (7/4) en over „Sumatra's Westkust in 1927” (13/4), het Bat. Nwsbl. (14/4) over „De kiezerscorpsen der gemeenten”, De Sum. Post (19/4) over „Djambi”.

De drainage.

Mr. Jelgerhuis Swildens, voorzitter van het Suikersyndicaat, hield een rede over de vraagstukken der suikerindustrie (Bat. Nwsbl. 17/4, 3de bl.). Het aantal werkende Suikerondernemingen daalde van 1911 tot 1927 van 185 tot 178, de beplante oppervlakte steeg van 191.000 bouws tot 261.000, de suikerproductie van 20 miljoen picols tot 38 miljoen. De gemiddelde grondhuurprijzen stegen in de laatste 10 jaren van f 40.16 tot f 86.84 per bouw. In 1910 maakten 84 fabrieken een product van meer dan 130 picols suiker per bouw, in 1927 hadden 153 fabrieken dit resultaat. Aan loonen werd in 1916 in totaal betaald 58 miljoen gulden, in 1926 f 94 miljoen; per bouw in 1916 f 264, in 1926 f 373. Een telkens tegen de Suikerindustrie verkondigde grief is, wat men plastisch pleegt te noemen de drainage. „Enorme winsten, getrokken van Java's rijken bodem” — zegt men — „gaan het land uit, winsten, die bij een goeden gang van zaken voor de bevolking bewaard behoorden te blijven”. De suikerindustrie wordt dan wel als de ergste zondares genoemd. Als gevolg van den arbeid der suikerindustrie blijven ook enorme baten, die zonder haar zouden uitblijven, wel binnen het land en komen der bevolking ten goede: in 1910 was dat 31.9 % van den kostprij, in 1927 45.7 %. De drainage-theorie gaat uit, wellicht zonder dat men het beseft, van de praemisse, dat er op Java slechts twee productiemiddelen zijn: grond en Javaansche arbeid en dat de suikerindustrie kan worden gedreven zonder Europeeschen arbeid en zonder kapitaal, zoowel kapitaal

in den zin van geld als kapitaal in den zin van fabrieken, werktuigen, transportmiddelen, hulpstoffen. Zij schijnt niet te kennen de noodzakelijkheid in ons maatschappelijk stelsel van ondernemersloon, van vergoedingen voor ondernemersrisico en kapitaalrente. Zou men willen wijzen op de relatieve groote bedragen, die voor deze posten door de suiker werden geboekt, zou men wederom willen doelen op fenomenale suikerwinsten, dan kan de spreker mededeelen dat die winsten, over een lange reeks van jaren gemeten, gecenseerd zeker niet meer dan 8 pCt. bedragen.

Wij vestigen de aandacht op De Loc. (10/4, blz. 12 „Goed werk voor de Suikercultuur van den heer J. Viets”; 13/4, blz. 20 „De centrifuge in de Suikerfabriek”, Jhr. W. F. Alewijn).

De Bestuurschool.

In principe is besloten de Bestuurschool tot opleiding van gezaghebbers in Indië te gelegener tijd op te heffen (De Sum. Post 18/4). De jaarlijks terugkeerende moeilijke completeering van de klassen op de Bestuurschool door jonge lieden uit Indië vindt ook haar oorzaak in de omstandigheid, dat in heel Indië het aantal op de 5-jarige H.B.-scholen en de A.M.-scholen afgestudeerde jongelieden betrekkelijk gering is; in 1927 in totaal niet meer dan 90. De helft toonde meer voorkeur om hier of daar direct in betrekking te gaan. Van de overigen toonde een groot deel bijzondere voorliefde voor de ingenieursstudie. Een groot bezwaar voor de opleiding tot gezaghebber schijnt te zijn de kwestie dat men later alleen voor een plaatsing in de Buitengewesten in aanmerking kan komen; de plaatsen op Java zijn weggelegd voor de controleurs. Dit wijst op onbekendheid met de toestanden in de Buitengewesten, waar toch de bestuurs-taak meer tot haar recht komt dan op Java. De Bestuurschool zal in geen geval voor 1930 worden gesloten, zoodat in 1932 de laatste ambtenaren door haar zullen worden afgeleverd.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het ontslag van den waarnemend Regent van Bandoeng.

Een Inlandsch B.B.-ambtenaar levert in de Bintang Timoer van 2 April een beschouwing over dit ontslag. Hij begint met te zeggen, dat het niet een gevolg is van fraude of laakbare handelingen, zooals b.v. door den Regent van Brebes indertijd gepleegd, doch slechts van het opmaken van een conuitestaat, waarbij hij getoond heeft niet consequent te zijn en, gelijk het „Bat. Nieuwsblad” opmerkte, geen medegevoel te hebben voor iemand die bij zijn chef gewild is. Schrijver wijst op de geschiktheid en de flinkheid van den ontslagen wd. Regent Wiria Atmadja, die den Lande in 25 jaar steeds trouw heeft gediend, om dan de vraag te stellen of hij thans voor zoo'n geringe fout zoo maar ontslagen moet worden. Waar blijven dan al de diensten, die hij het Gouvernement bewezen heeft?

Schrijver beaamt dat de wd. Regent in deze zaak verkeerd deed door zich rechtstreeks tot den G.G. te wenden, met passeering van den Gouverneur van West-Java, doch hij vraagt dan nogmaals of een wd. Regent voor zoo iets ontslagen moet worden. Hij geeft verder toe dat de beoordeelde, Moh. Moesa Soeria Kartalegawa, iemand van de H.B.S. en de Bestuurschool, zeer geschikt is en het binnen 10 jaren tot wd. Regent gebracht heeft. Daardoor is het wel aan te nemen, dat de Gouverneur hem gaarne mag. De heer Kartalegawa is pur sang P. E. B.-er en zijn snelle bevorderingen doen thans schrijver denken aan de woorden, indertijd door de „Koerier” gebezigd, die zeide dat het lidmaatschap van den P.E.B. een middel is voor een Bestuursambtenaar om vooruit te komen.

Door de Regeering werd indertijd gevraagd, vervolgt schrijver, wat de reden toch zou zijn van de weinige animo voor het Bestuurscorps. De een weet dit aan de onderbetaling, de ander weer aan het groote aantal chefs, maar schrijver wil er nog aan toe voegen dat dit ook kwam door een behandeling als thans de wd. Regent Wiria Atmadja heeft ondergaan. Schrijver zegt verder dat hij misschien al tot het vijfde of zesde geslacht van Bestuursambtenaren behoort, en uit de krasse verklaring dat hij na het gebeurde met den wd. Regent

van Bandoeng, bij God gezworen heeft om van zijn kinderen en kleinkinderen niemand meer tot het B.B.-corps toe te laten, al moesten zij van honger sterven.

De Drie-eenheid.

Op initiatief van de vereenigingen Boedi Oetomo (B.O.), Perserikatan Nationalist Indonesia (P.N.I.) en Partij Sarekat Islam (P.S.I.) is te Djokdja een openbare vergadering belegd, welke het lot der Indonesische studenten heeft besproken. De red. van het Jav. nationalistische blad Sedjo Tomo te Djokdja treedt in beschouwing over deze vergadering en constateert dat genoemde drie-eenheid voor de tweede maal van zich heeft doen hooren.

Zij juicht dit samengaan van drie groote vereenigingen van verschillende richting ten zeerste toe, want juist hierdoor zal de massa niet verward raken, terwijl, als het noodig mocht blijken, gezamenlijk kan worden opgetreden. Zij merkt op dat de af en toe opkomende onderlinge geschillen op persoonlijke gronden berusten.

De sterke politiebewaking bewijst volgens de redactie dat de triple alliantie onder strenge controle staat. De behoeften van „sana” (de vreemdelingen, i.c. Europeanen) zijn soms geheel tegenstrijdig met de Indonesische belangen: de vrees wordt gekoesterd, dat het resultaat van den arbeid der inheemschen de vrijheid van „sana” zal kunnen beperken. Daarom is het, zooals de spreker ter vergadering zeide, juist om zich over niets te verwonderen en de daden der „sana-groep” redelijk te noemen. Maar even redelijk is het dat ook de overheerschten zich wenschen vrij te maken.

Gehoopt wordt dat de drie-eenheid op die wijze zal blijven voortarbeiten om spoedig te geraken tot de oprichting van een eigen vergaderzaal met bibliotheek en alles wat noodig is voor een vlotte behandeling van allerlei vraagstukken. Verder acht de redactie noodzakelijk de oprichting van een studiefonds en het meedoen van vrouwen aan de beweging.

Het feit dat de massa, verschillende groepen vertegenwoordigend, op de vergadering is geweest, was voor de redactie een bewijs, dat die massa nog één kan zijn. Het is dus noodig om een verbetering aan te brengen onder de leidersgroep. De wenselijkheid wordt uitgesproken om de leiders de desa's in te sturen.

Concludeerende, zegt de redactie dat de vergadering te Djokdja dit heeft bereikt dat de massa een juist beeld krijgt van de niet geringe betekenis van de „Perhimpunan Indonesia” (Indonesische vereeniging in Nederland), dat het streven tot de vorming van eenheid zich begint te verwezenlijken, dat de menschen, zoowel mannen als vrouwen, worden wakker geschud om actief te zijn en dat de drie-eenheid zich nog inniger verbindt.

Chineesche aangelegenheden.

Het Mal.-Chineesche blad Soera Publick van 19 Maart schrijft dat ondanks alle tegenwerkingen en scheldwoorden zijne actie in de gelijkstellings-kwestie dit tot resultaat heeft, dat vele Chineesch-Maleische bladen zich accoord verklaren met de aanvaarding van het Nederlandsch onderdaanschap. Ook de Pewarta Soerabaja verklaarde zich bij monde van haren Directeur-eigenaar daarmee accoord, hetgeen vooral van belang is omdat deze er vroeger tegen was. En omdat vele Chineesch-Mal. bladen zich één verklaren, daarom durft ook het publiek zijn instemming te uiten.

Zoo ontstaan op verschillende plaatsen acties die aanvaarding van dat onderdaanschap tot grondslag hebben.

De Pewarta Soerabaja van 20 Maart komt, onder het hoofd „Bekrompenheid van een Hollandsch blad”, op tegen het Soer. Hdbld., dat niet goed vindt dat de Assistent-Resident en de Burgemeester van Soerabaja van hun stoel zijn opgestaan toen in een voorstelling het Chineesche nationale lied Kuo Ko werd aangeheven. Dit artikel, zegt het Chineesche blad, bevat niets dan giftige kwaadstokerij, waardoor haat kan worden gezaaid tusschen de bevolkingsgroepen. Gewoonlijk wordt zulk een giftig schrijven in de Kolonie Indië, die om haar rechtvaardigheid bekend staat, niet getoleerd. We willen weten, besluit het blad, wat er tegen deze gemeene ophitsing van het Soer. Hdbld. gedaan zal worden.

De door den nog maar kort geleden gearriveerden Prof. Kielstra geschreven beschouwingen over Indonesië, lijken der redactie van de Perniagan (22 Maart) al heel oppervlakkig en zijn er volgens haar geheel naast, waar hij schrijft dat de Peranakan-Chineezers nog steeds hulp verwachten van China. Dat deze thans niet meer van die gedachte zijn en dat ze reeds tot het beseft zijn gekomen dat zij van China niet veel behoeven te verwachten en ook dat ze in Indonesië wenschen te leven en te sterven, merkt men thans wel heel duidelijk; zelfs trachten ze hier burgerrechten te verkrijgen.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Uitvoer Export van Nederland e.a. landen naar Ned.-Indië.

Over onze oeconomische betrekkingen met Nederlandsch-Indië bevat het jongste nummer van „De Bedrijfseconoom” een artikel van prof. dr. P. A. Diepenhorst, waarin deze o.a. de sterke vermeerdering van den invoer in Indië sedert het begin dezer eeuw, ter sprake brengt, maar tevens er op wijst, — gelijk trouwens de laatste jaren in de verslagen van verschillende Indische handels-ondernemingen reeds was geschied — hoezeer het aandeel van Nederland is achteruitgelopen door de concurrentie niet alleen van Japan maar ook van Europeesche landen.

Bij de sterk toegenomen Lehoefden van de Indische bevolking ook aan Westersche artikelen, is het, naar de schr. opmerkt, niet te verwonderen, dat verschillende landen zich met energie op de Indische markt hebben toegelegd. Al zijn de individuele behoeften nog steeds zeer gering, toch is Nederlandsch-Indië en wordt het steeds méér en méér een groot en belangrijk afzetgebied. Door velen is dit maar al te goed begrepen; heeft men dit, vraagt hij, in Nederland ook zoo goed verstaan?

Men zou geneigd zijn, hierop ontkennend te antwoorden, wanneer men-ziet hoe Nederland op bijkans elk terrein, als leverancier van Insulinde verdrongen is. Zeker in groote mate is dit te wijten aan den oorlog, welke de verbinding tusschen moederland en koloniën verbrak, hetgeen veelal ten gevolge had, dat Japan zijn waren in groote getale op de Indische markt bracht, waardoor het een afzetgebied veroverde, zonder daarbij belangrijke concurrenten tegenover zich te vinden. Ook na den oorlog wist Japan zich op de Indische markt te handhaven.

Bedenkelijker echter is, dat terwijl Nederland zoo sterk achteruitging, wat z'n export betreft, andere Europeesche landen, welke toch niet in gunstiger omstandigheden verkeerden, hun export naar Nederlandsch-Indië vermeerderden.

We zien dat Japan geweldig is opgekomen. Vóór den oorlog voorzag het slechts 1.6 pCt. in den totaalvoer, in 1925 11 pCt.!

Nederland daarentegen is het sterkst achteruitgegaan van alle landen en wel verreweg het sterkst! Maar ook na den oorlog gaat het nog jaarlijks achteruit. Andere Europeesche landen weten of zich te handhaven of installeren zich steeds vaster op de Nederlandsch-Indische markt, zooals: Engeland, Duitschland, Frankrijk, Italië, Zweden, Zwitserland.

Over het aandeel van Japan wijdt schr. nog in bijzonderheden uit. Behalve op verschillende andere voordeelen, die Japan heeft (natuurlijke voordeelen, goedkope arbeidskrachten en gedeprecieerde valuta) wijst hij o.a. op de uitnemende organisatie van den buitenlandschen handel van Japan. Het koopsysteem is b.v. voorbeelding georganiseerd: Japan koopt in Indië de Britsch-Indische katoen somtijds, als ze nog te velde staat, terwijl ook elders, in China, Indië of Amerika, katoen op de voordeligste wijze wordt ingekocht. Zoo is ook de handelsorganisatie van Japan in Nederlandsch-Indië goed geregeld. Handelscommissarissen worden door de Japansche regeering benoemd en zij moeten geregeld rapporten indienen omtrent vraagstukken onze koloniën betreffend. Commissies worden afgevaardigd door de Japansche handelsmusea, die bijzondere handelsbelangen nader moeten bestudeeren.

Zoodoende laat Japan geen moeite achterwege om zijn handel met Nederlandsch-Indië te bevorderen, om een afzetgebied te vinden voor zijn industrieën: op elk gebied krijgt men dan ook steeds vaster voet: talrijke groote en kleine Japansche firma's hebben zich in Nederlandsch-Indië gevestigd. In onze groote havensteden hebben Japansche bankinstellingen filialen opgericht. Japansche stoomvaartlijnen nemen deel aan onze kustvaart.

Zoo hebben zich ook diep in het binnenland Japansche toko's gevestigd, welke vaak met staats-hulp in het leven worden gehouden en zoodoende afnemers blijven van Japansche producten. Daar komt bij, dat Japan op zeer doeltreffende wijze in Indië reclame weet te voeren.

Naast al deze verschillende middelen, waardoor Japan poogt vasten voet te krijgen voor den afzet van zijn industrie, past het ook methodes toe, die ook prof. Diepenhorst tot de minder plausibele rekent. Zoo zijn er exportpremies uitgelooft en krijgt de katoenindustrie subsidies en andere staats-hulp. Ook lijdt het geen twijfel, of de Japansche stoomvaartlijnen genieten subsidie, zoodat ook weer indirect op deze wijze de katoenindustrie van de scheepvaartsubsidie profiteert, en ook de andere industrieën natuurlijk, voor zoover ze zich op export toeleggen. Ook wordt er door de Japansche industrieën soms dumpingspraktijken toegepast. — (N.R.Ct.).

WEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan)

MANUFACTUREN, LINGERIEEN, KOUSEN, SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN

HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN

Aanbevelend, L. A. KWANTEN

Nieuwenkamp over Bali.

In het Londensche maandblad „The Studio” schrijft de heer W. O. J. Nieuwenkamp een reeks artikelen over Bali, the tropical wonderland. Reeds zijn verschenen I. Het landschap, met zes teekeningen van den schrijver (Sept. '27). II. Het volk, met vier teekeningen (Jan. '28). III. De bouwkunst, met drie teekeningen (April '28).

Een werk over de Molukken.

In een interview met de Preangerbode (A. I. D.) heeft de Gouverneur der Molukken de heer Van Sandick, medegedeeld dat binnenkort een publicatie zal verschijnen over de Molukken, aan de samenstelling waaraan gearbeid wordt door den opper-houtvester, den heer B. Versluis en den president van den landraad, mr. A. H. C. Gieben. Basis hiervoor is de zeer uitvoerige memorie over land en volk, door den gouverneur samengesteld vóór zijn jongste buitenlandsch verlof. Wat hierin geschikt is voor publicatie — overleg terzake had plaats met de regeering en het Koloniaal Instituut — wordt in het boek verwerkt. Dit zal, met vele foto's en kaartjes verlicht, op landskosten worden gedrukt en verspreid. De publicatie zal ook beschouwingen en eigen meeningen van de samenstellers bevatten. En zoo zal een zendeling schrijven over de zending, een missionaris over de katholieke missie, de landraadvoorzitter over de rechtspraak, de onderwijs-inspecteur over het onderwijs, terwijl de gouverneur zelf de politiek behandelt. (Zie ook de rubriek „Uit de Europeesche pers” in dit Nr.).

Oemboe Dongga.

Bij J. H. de Kok te Kampen is verschenen: Oemboe Dongga, het kamponghoofd op Soemba. Een verhaal uit het leven van een heiden, door Ds. K. Wielenga.

De schrijver, die als zendeling vele jaren onder de Soembanezen heeft gearbeid en van wiens hand reeds verschillende publicaties verschenen over dit animistisch volk (o.a. in „De Macedoniër”), geeft in het boek een beschrijving van het dagelijksch leven van den Soembanees, zooals het zich op verschillende tijden en in verschillende omstandigheden openbaart. De door Ds. Wielenga gekozen vorm: den Soembanees aan het woord te laten, zooveel mogelijk sprekend zijn eigen beelderijke taal wanneer hij zaken heeft te behandelen of op te lossen, verleent aan het werk een zekere aantrekkelijkheid, welke nog wordt verhoogd door de vele oorspronkelijke platen, die den tekst verlichten.

Het boek zal stellig, ook buiten zendingskringen, zijn weg wel vinden. De band is versierd naar motieven, welke men terugvindt in de gezochte Soembaneesche geweven doeken.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 41. Moderne insectenbestrijding in Deli, door Dr. J. Kuyper. — De reclame-campagne voor Britsch-Indische thee. — Grondbeginselen van den tuinaanleg, door P. M. W. Dakkus (vervolg). — Vermenigvuldiging door enten en oculeeren. — Luchttransport voor tuinbouwproducten. — Nederland's houding inzake de rubberrestrictie. — De prijsdaling in rubber, door H. van Eeghen.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 7 (1 April '28). Aanteekeningen over padi. Landkrabben op sawah's, door L. Lord (met afb.). — Iets over de methoden ter vernietiging van doode kiapper-stammen, door F. R. Mason. — Iets over pepercultuur, door S. Kalf. — De nieuwe onzekerheid over het lot der Poenale sanctie in Indië, gewekt bij de behandeling in den Volksraad, enz. door Prof. Mr. F. J. H. Cowan (ontleend aan Econ. Stat. Berichten). — De wereldrubberpositie. De djerokcultuur van Poenten.

De Indische Mercur.

No. 20 (16 Mei). Deli-tabak en de National Cigar Leaf Tobacco Association (met afb.), door Prof. Dr. L. P. de Bussy. — The reference book of the sugar industry of the world, door M. W. Ety-Leal. — De Engelsche invoertarieven op suiker. — Usances bij den thee-invoer in de Vereenigde Staten van Amerika. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoome de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. een literatuuropgave over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken.

De Indische Verlofganger.

In het Nr. van 18 Mei schrijft de heer S. Kalf over een Surinaamsch gouverneur uit de 18e eeuw, nl. Jan Nepveu (met diens portret). — Onder „Indische curiosa” geeft P(etrus) B(lumberger) bijzonderheden over een vermoedelijk van Z.-O. Borneo afkomstige koperen kom met mysterieus ornament versierd (eene afbeelding van het voorwerp is aan de beschr. toegevoegd). — Verder bevat dit nummer nog een historische schets van den heer A. Werumés Buning, getiteld: Des „wilde's” leven en zijn „oud” Nieuw Holland.

Der Totenkult auf Bali, von Paul Wirz. Mit 46 Figuren und 101 Abbildungen im Text und auf Tafeln. (Stuttgart, Strecker und Schröder). (Bespreking van dit werk volgt in een der volgende Nrs. van het K.W.).

Celebes, door J. Vermeulen (historisch overzicht van de R.K. Missie op dat eiland). (Het Missiewerk. Mei '28).

Wie sieht's in Neu-Guinea aus? von Miss. W. Blum. (Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft. 1928, No. 5).

Vijf jaren malariabestrijding in Nederlandsch-Indië (met plaat), door Rodenwaldt. (Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde. 1928, I, bl. 2263).

Verslag van de Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas te Amsterdam over het jaar 1927. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Permanent Court of Arbitration. Arbitral award rendered in conformity with the special agreement concluded on Jan. 23rd 1925 between the United States of America and the Netherlands, relating tot the arbitration of differences respecting sovereignty over the island of Palmas (or Miangas), April 4th 1928. (The Hague, printed by Van Langenhuisen Brothers).

Suriname.

Zooals wij in ons vorig nummer zeiden, is de Surinaamsche begroting voor 1928 door de Eerste Kamer zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Minister Koningsberger heeft het hier heel wat gemakkelijker gehad dan in de Tweede Kamer.

Slechts twee leden voerden het woord. De heer Arntz — die voornemens is een reis naar Suriname te ondernemen — hoewel weinig hoop hebbende om van het Ministerie gedaan te krijgen dat het ten opzichte van Suriname eens werkelijk ingrijpende noodzakelijke veranderingen wil aanbrengen, stelt te veel belang in deze kolonie, om alsnog niet een poging aan te wenden om Suriname er bovenop te helpen. Wil men vasthouden aan de tegenwoordige bestuursorganisatie, dan moet de Gouverneur niet voor enkele jaren naar Suriname gaan, maar hij moet zijn benoeming als een levenstaak en niet als een overgangspositie beschouwen.

De Gouverneur moet iedere paar jaar voor enkele maanden hierheen komen om met den Minister mondeling overleg te plegen.

Verder zou de heer Arntz den Gouverneur de opdracht willen geven om binnen enkele jaren het budget voor Suriname sluiten te maken. Wanneer na een paar jaar die lijn niet gevolgd wordt, dan zou dit een reden zijn voor den Gouverneur om af te treden.

De heer Arntz bedoelt niet, dat Nederland zich van iederen steun aan Suriname moet onthouden; integendeel, wanneer er maatregelen moeten genomen worden in het belang van Suriname en waarvoor haar krachten tekort schieten, moet Nederland bijspringen, maar niet in den vorm van een subsidie, maar als een leening, die onder bepaalde voorwaarden moet worden terugbetaald.

Voorts wil de heer Arntz dat Suriname een grotere en meer stationnaire bevolking krijgt en wel door aanvoer van vrije arbeiders van Java, die vrije passage moeten krijgen en grondjes waarop zij kunnen werken en gedeeltelijk ook op de plantages.

Nieuwe ondernemingen zullen zich bij een grotere, stationnaire arbeidersbevolking in Suriname gaan vestigen, waar de bodem zoo vruchtbaar is.

In tegenstelling met den Minister, zou de heer Arntz ook wenschen, dat emigratie uit Nederland naar Suriname plaats vond.

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
	Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290	
	CURACAO CARACAS VENEZUELA	
	Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008	

De tweede spreker, de heer de Jong, hoopt, dat Nederlandsche intelligentie en Nederlandsche kracht er in zullen slagen Suriname te doen herleven, omdat daarvan algemeene economische voordeelen van te verwachten zijn, invoer b.v. van Nederlandsche artikelen in Suriname, uitvoer van landbouwproducten naar de Nederlandsche markt, het transport van deze en andere artikelen en wat hij gaarne zou hopen, emplot van Nederlandsche werkkrachten.

De heer de Jong wenscht landbouwwonderwijs aan de kleine landbouwers. Verder breekt hij een lans voor de gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs. Daarna betoogt hij uitvoerig de wenschelijkheid om de in Suriname verkregen onderwijsakten gelijk te stellen met de Nederlandsche akten.

De Minister merkt op dat aan de doorvoering der door den heer Arntz voorgestelde maatregelen nog al ernstige bezwaren zijn verbonden. De afgetreden Gouverneur heeft met den nieuw benoemden langdurige besprekingen gehouden, waarvan de Minister een groot deel heeft bijgewoond. Door die gedachtenwisseling kan de continuïteit in het beleid, door den heer Arntz gewenscht, in het leven worden geroepen.

Wat betreft de duurte in de landhuishouding in Suriname merkt de Minister op, dat het nu eenmaal noodzakelijk is dat ook een klein land als Suriname een volledige huishouding heeft en het spreekt vanzelf, dat zulk een huishouding relatief veel duurder is dan die van een groot land.

De Minister verdedigt voorts de immigratie van Javanen, zooals die tegenwoordig plaats vindt en verklaart zich, evenals in de Tweede Kamer, een tegenstander van de emigratie van Nederlandsche landbouwers naar Suriname.

De nieuwe Gouverneur zal de kwestie van het landbouwwonderwijs tot een onderwerp van afzonderlijke studie maken.

Wat de gelijkbepaling van bijzonder en openb. onderwijs betreft, deze zal op geleidelijke wijze worden doorgevoerd. Dit jaar hoopt de Minister dat het hem gelukken zal de pensioenen voor de bijzondere onderwijzers op de begrooing te brengen.

Ten slotte zegt de Minister toe dat hij de kwestie van de gelijkstelling van de Surinaamsche onderwijsakten met de Nederlandsche aan het oordeel van de Onderwijsraad zal onderwerpen.

Wij ontleenen het volgende aan „De Telegraaf” van 16 Mei:

vandaag behandelde de Tweede Kamer o.a. de drie wetsontwerpen, betrekking hebbende op de circulatie-bankwetgeving voor Suriname. Het eerste ontwerp betoogt o.m. de invoering van een nieuw artikel in het reglement op het beleid der regeering in Suriname, waarin bepaald wordt, dat geen instelling in Suriname als circulatiebank werkzaam kan zijn en geen bankbiljetten in Suriname mogen worden uitgegeven of in omloop gebracht dan krachtens de wet. Als uitvloeisel hiervan strekt het tweede wetsontwerp er toe, om het bij K. B. verleende recht van de Surinaamsche Bank om als circulatiebank werkzaam te zijn, onder wijziging van verschillende bepalingen, met ingang van 1 Juli 1928 bij wet nader te verlenen e.w. voor den tijd van 15½ jaar en dus eindigende 31 December 1943. Door dit wetsontwerp wordt derhalve een Surinaamsche Bankwet in het leven geroepen, welke geschoeid is op de leest van de Javasche Bankwet.

Het derde wetsontwerp heeft ten doel om de hoedanigheid van wettig betaalmiddel in Suriname toe te kennen aan de biljetten van de Surinaamsche Bank. De bijzondere commissie uit de Tweede Kamer, in welke handen deze ontwerpen waren gesteld, stelde bij amendement voor, om in de Surinaamsche Bankwet te bepalen, dat de bedragen van de pensioenen van het aan de hoofddirectie en de directie ondergeschikt personeel der bank en de wijze, waarop deze pensioenen gewaarborgd worden, de goedkeuring van den Minister van Koloniën behoeven. Dit amendement werd toegelicht door den heer Van Gijn (Lib.).

Minister Koningsberger wees er op, dat de bank reeds een algemeene regeling voor de pensioenen van haar personeel voor tien jaar met een verzekeringsmaatschappij heeft getroffen, welke regeling nog eenige jaren zal werken. Intusschen hadden noch de bankdirectie, noch de minister overwegend bezwaar tegen het amendement, zoodat hij de beslissing aan de Kamer overliet. Het amendement

werd z.h.s. aangenomen, waarna de drie wetsontwerpen eveneens z.h.s. werden goedgekeurd.

Op het verslag van de Surin. Bank over 1927, alsook op de opening van de Surinaamsche afdeling van het Koloniaal Instituut hopen wij in een volgend nummer terug te komen.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op twee brieven van den heer Bruna uit Suriname in het „Handelsblad” van 15 en 16 Mei (Avondblad). De eerste geeft een interessante beschrijving van het Amerikaanse bauxietbedrijf op Moengo in Suriname, de tweede bevat economische beschouwingen over dat bedrijf, die ten volle de aandacht der Regeering verdienen.

Curaçao.

De Arnhemse Tentoonstelling.

Wij hebben meer dan eens onze vrees uitgesproken, dat Curaçao in het gedrang zou komen op deze tentoonstelling. Er was grond voor die vrees en tot voor kort scheen zij bewaarheid te zullen worden. Napleiten helpt niet. Echter vernemen wij, dat sinds eenige weken ernstig gestreefd wordt naar herstel van gemaakte fouten. Het beroep op den gouverneur van Curaçao heeft niets uitgehaald; er is daar te lande zelfs geen commissie gevormd. Toch zullen inzendingen vandaar komen. En ook van particuliere zijde in Nederland zijn toezeggingen gegeven en gestand gedaan. Er is echter nog meer te plaats, en daarom doen wij een ernstig beroep op onze lezers, die iets van Curaçao hebben, dat geschikt is voor tentoonstelling om het af te staan. Men wende zich tot den heer J. W. van Aalst, lid der subcommissie voor Curaçaosche inzendingen, Molenstr. 15, Den Haag.

De vliegtocht van luitenant Van Onlangs.

Tegelijk met ons laatste bericht verscheen er een van Nederlandsche zijde. Er kunnen poststukken worden meegegeven tegen 40 cent per briefkaart en 75 cent per 20 gram voor de overige stukken. Speciale zegels met speciale stempels zullen vooral de verzamelaars lekker maken.

Curaçaosche Hypotheekbank.

Het 52ste jaarverslag is verschenen. Er werd een winst gemaakt van f 38.230.75 (v. j. f 37.245.14).

Van de 43 aanvragen („om hypotheek” staat in het verslag, maar bedoeld zal zijn „om geld op hypotheek”, want niet de bank geeft de hypotheek, maar ontvangt die van hem, die van haar het geld krijgt) ten bedrage van f 389.500.— werd tot een bedrag van f 255.900.— (f 348.400.—) toegestaan.

Op 31 Dec. 1927 stond uit aan hypotheeken f 1.878.893.27 (f 1.825.797.02).

Aan interesten op verleende hypotheeken, pandrechtsschulden (verpande aandelen) en belegd kapitaal werd ontvangen f 125.225.24 (f 120.732.31).

Het bankgebouw staat op de balans voor f 5000.—, voor dubieuze debiteuren is f 128.036.79, gereserveerd, een en ander evenals in het vorige jaar.

Belastingverhoging.

De *Amigoe* is tegen belastingverhoging, gezien het voortdurend nog stijgend accres der middelen. Maar als het toch zoo ver komt, voelt het blad, anders dan de Koloniale Raad, meer voor verhoging der inkomstenbelasting dan van de invoerrecht. Ook met de verplichte eigen aangifte kan de commissie zich verenigen.

Wij voor ons zijn van oordeel, dat een scherp gecontroleerde eigen aangifte door menschen, die van het belastingvak verstand hebben, misschien meer zal opleveren dan verhoging alleen.

Huisvlucht.

Aan het negende jaarverslag ontleenen wij het volgende:

In Februari heeft de Vereeniging door tusschenkomst van Mevr. Romeyn-Tückermann en Mevr. V. Aalst-Koopman een inzending handwerken naar de internationale fancy-fair gestuurd, die in Maart l.l. in Den Haag gehouden is ten bate van den internationalen vrouwenraad.

In den loop van het jaar is de vereeniging op verzoek uit Paramaribo begonnen bestellingen te doen, bestaande uit Surinaamsche handwerken, met gun-

stig gevolg. Het bezoek der toeristenbooten, heel voor een groot deel geholpen om den financieele toestand der Vereeniging te bevorderen, welke het afgelopen jaar vrij gunstig genoemd mag worden. Het batig saldo over 1927 bedroeg f 7.763.87 (v. j. f 7.677.56½).

„Het gerecht”.

Er is een afschuwelijke misdaad gepleegd in de Bargestraat te Willemstad. Moord van een vrouw op haar man, gevolgd door zelfmoord is de voorloopige diagnose. De justitie stelt een onderzoek in. Mr. Polvliet als rechter van instructie, heeft de leiding en wordt daarin bijgestaan door den heer Debrat als griffier, niet „de beide Heeren van het gerecht” leiden het officieele onderzoek, o *Amigoe*.

Een gunstig maar ten deele tendentieus bericht.

Het is voldoende bekend, dat de benoeming van den directeur der landswaterleiding bevreemdend heeft gewekt om diens ondeskundigheid, en dat daarmee gepaard gaande vrees en in de Tweede Kamer de Eerste Kamer tot uiting is gekomen, en dat de minister, blijkbaar daarmee instemmende, uitdrukkelijk verklaard heeft, dat de aanleg van de waterleiding zou staan onder den door den afgevaardigde Ir. Cramer om zijn deskundigheid ter zake zeer geroemden directeur van Openbare Werken.

In dat licht moet men waarschijnlijk beschouwen de tweede alinea van het onderstaande bericht van het Haagsche Aneta-kantoor, dat zich anders niet veel om Curaçaosche nieuws bekommert.

„Met den aanleg van de waterleiding van Willemstad, die in het begin van het vorige jaar door dr. J. Vershuys werd ontworpen, werd in het einde van Januari 1928 een aanvang gemaakt. Het werk thans zoo ver gevorderd, dat over eenige dagen den verkoop van water uit hydranten aan het begin van de stad zal worden overgegaan. Het water dat nu zal worden geleverd, is grondwater van de door het gouvernement gekochte plantage Klein Kwartier. Het zal niet lang meer duren of ook verderop in de stad zal water worden geleverd en ook zal binnen eenige maanden water van de plantage Scheepshoek kunnen worden aangevoerd.

Dat het werk zulke snelle vorderingen maakt, geheel te danken aan de toewijding en energie van den heer R. J. Beaujon, die in Januari j.l. werd benoemd tot directeur van 's Lands Waterleiding. Men kan Curaçao gelukwenschen met zijn energieke waterleidingsdirecteur, die een zoon van het land is.

De inrichting tot het distilleeren van zeewater zal in Augustus a.s. worden verscheept. Nadat deze zijn opgesteld zullen in Willemstad uit de Gouvernementswaterleiding twee soorten water worden geleverd, n.l. uit gedistilleerd zeewater, dat vóór gebruik zal worden gemineraliseerd, voor drinkwater, en uit bovenbedoelde grondwater van verschillende plantages voor verder huiselijk en industrieel gebruik.

Tot nu toe is men in Willemstad geheel aangewesen op regenwater en water uit putten in den omstreken, dat in vaten op vrachtwagens naar de stad wordt gebracht. In den drogen tijd wordt dit water tegen fabelachtige prijzen verkocht.”

Uit den Verren Vrzemde.

Centraal Australië.

Blijkens het verslag over The territory of Central Australia is Australië anders verdeeld dan het vroeger was. Het Noordelijk territorium naderde in het Zuiden al dicht de Zuidkust; thans is de Zuidelijke grens van dit territorium de 20ste breedtegraad en Centraal Australië heet thans de moerassige tusschen 20 en 26° Zuiderbreedte. Alice Springs dat ongeveer het wiskunstige middelpunt is van het geheele werelddeel, is de hoofdplaats der nieuwe provincie geworden en de zetel der administratie. Beheerder van dit gebied werd J. C. Cawood „government resident” en in den aanvang van zijn kort verslag, dat van 1 Maart tot 30 Juni 1927 loopt, vraagt hij verontschuldigend voor die kortheid. Gebrek aan water, dat is de in het verslag telkens terugkeerende klacht, en gedurende een inspectie reis van drie weken op een kameel kwam den resident dit euvel voortdurend onder de oogen. Spoorwegen en water, deze zijn de voornaamste desiderata van Centraal-Australië; Alice Springs met de buitenwereld verbonden door een ijzeren weg zal de zaken flink vooruit helpen, maar daarmee moet samengaan het boren van welputten over het geheele gebied. Dr. Klith Ward, gouvernementsgeoloog, heeft het belang der watervoorziening uiteengezet in een door den verslaggever geciteerde paragraaf; ook over de schapenteelt, die voor groot uitbreiding vatbaar is, van „the expansion of the woolgrowing industry” spreekt het rapport. Volgens een verklaring van den inspecteur voor veeveeteelt is Centraal-Australië een land zonder ziekte, „clean” zooals hij 't noemt; daarom is 't van het grootste belang toezicht te houden op den doerzoer van vee, dat uit streken komt benoorden

20sten graad, met bestemming naar de Zuid-Australische markt, opdat er geen teken of schapenluizen binnenkomen.

De mijn-industrie slaapt; mica-velden zijn er die de grootste ter wereld heeten, maar daarbij blijft het; in de periode die het rapport bestrijkt werd voor 500 p. st. uitgevoerd. Er loopen zestien vergunningen voor goudontginningen, maar de uitkomsten zijn ongunstig; „payable finds” zijn er niet.

Java-China-Japan Lijn.

Het *Bat. Nbl.* van 21 April schrijft:

September a.s. zal de Java-China-Japanlijn haar zilveren jubileum feestelijk herdenken. Voor de oprichting dezer Mij. waren er reeds herhaaldelijk pogingen in het werk gesteld om een geregelde stoomvaartverbinding tot stand te brengen tusschen onze koloniën en China. De Mij. „Phoenix” (1891—1893) h.v. likwiedeerde na een 25 reizen met een verlies van f 275.000. De Kon. Paketv. Mij. verloor op 11 reizen f 163.000 en staakte daarop haar poging.

In 1902 kwam een wet tot stand, krachtens welke door den Staat met de oprichters der Java-China-Japan-Lijn een overeenkomst werd gesloten, waarbij de nieuwe maatschappij een subsidie verleend werd van 3½ miljoen gulden, welke op progressieve schaal uit de winsten boven 5 % van het maatschappelijk kapitaal moesten worden terugbetaald. Tot zoolang was de nieuwe onderneming aan zekere voorwaarden verbonden.

De onderneming begon met een kapitaal van 2 miljoen van aandeel- en 1 miljoen van obligatiehouders en (1903) met 3 schepen van ± 4000 t. In het eerste decennium had men met allerlei onvoorziene moeilijkheden te kampen, o.a. door den Russisch-Japanschen oorlog, door een geduchte concurrentie van vreemde schepen, door de Chinese omwenteling in 1911. In 1912 was men den toestand vrijwel meester geworden, in welk jaar mede op instigatie van San Francisco besloten werd een scheepvaartverbinding te openen op West-Amerika. Daar de Java-China-Japan lijn, welke intusschen 8 schepen (met 37.000 ton) in de vaart had, slechts 2 schepen kon missen, werd voor deze route opgericht de Java-Pacific-lijn, waarvoor ook de „Nederland” en de „Rotterdamse Lloyd” ieder een schip beschikbaar stelden.

De vaart op Oost-Indië ondervond van deze nieuwe verbinding de gunstige gevolgen. De laatste jaren van den grooten oorlog waren dan ook zoo voordelig, dat in 1918 de resterende Rijksschuld kon geliquideerd worden, waardoor de gesloten overeenkomst met den Staat kwam te vervallen. Zoo is deze Mij. door haar kundig beheer en actieven ondernemingsgeest gegroeid tot 'n financieel sterk bedrijf, zij is door haar vaart van Amsterdam op Batavia en via Semarang—Soerabaia—Makassar naar Hongkong, Shanghai, Yokohama, Kobe, Osaka en voorts door haar medewerking tot de verbinding met San Francisco een onderneming van steeds grooter gewicht geworden — een van de steunpunten van Indië's en Nederlands welvaart.

Zoo wordt de gemeenschap van Indië met den verren vreemde sedert een kwart eeuw door een Nederlandsche Mij. onderhouden. Inderdaad een reden om feestelijk te vieren.

Ingezonden.

Een sympathiek geluid uit Suriname.

Nw. Amsterdam, 19 April 1928.

Mijnheer.

Ik moet U hierbij bedanken, dat ik mijn blad altijd op tijd ontvang en heb geen berouw dat ik daarop geabonneerd ben; zoo'n blad vol nieuws over Indië, dit interesseert mij veel. Mijn vriend die van mij het weekblad „Oost en West” ter lezing gehad heeft, de heer Ch. E. de Vries, hoofdopzichter van de vestigingsplaats Johan en Margaretha in het district Commewijne, heeft verzocht zich te mogen abonneren op het weekblad „Oost en West” met ingang van heden. Ik verzoek beleefd de bladen aan hem te doen toekomen.

Hoogachtend,

Ch. SOEPERMAN.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

De Secretaris der Afdeling Apeldoorn verzoekt dringend opgave van leden, die ter voorlichting op de tentoonstelling, met groepen bezoekers uit Apeldoorn willen meegaan, zoo mogelijk met data, waarop men 't best zou kunnen.

Ook vestigt hij nogmaals de aandacht op het vorige bericht, onder herinnering dat zijn Postgiro-nummer is 93038.

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen
FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

Afdeling Rotterdam.

De Secretaris der afdeling Rotterdam, de heer J. D. M. van Reijn Snoeck, is van 15 Mei tot 1 Augustus e.k. gedetacheerd aan de Rijkschool te Amersfoort (adres: Hendrik van Viandestraat 20). De heer van Reijn Snoeck blijft echter gedurende zijn detachering de aangelegenheden, het Secretariaat zijner afdeling betreffende, waarnemen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

„ONZE WEST”.

Aan H.H. Secretarissen der afdelingen wordt bekend gemaakt, dat hun spoedig zullen worden toegezonden eenige circulaires, ter verspreiding onder de leden hunner afdeling, betreffende den eerstdaags te verschijnen 3en druk van het werkje „Onze West” (Suriname en Curaçao) van het Informatiebureau dezer Vereeniging, bewerkt door de H.H. F. Ondschan Dentz en W. R. Meakman.

Op de medewerking van H.H. Secretarissen bij die verspreiding wordt gaarne een beroep gedaan.

LIJST VAN SECRETARISSEN DER AFDEELINGEN VAN „OOST EN WEST”.

Amersfoort: Mr. E. H. BERGSMAN, Huygenslaan 7.
Amsterdam: W. REHBOCK, Keizersgracht 617 (wd.)
Apeldoorn: J. C. BAARS, Lammerweg 3.
Arnhem: G. J. v. d. HEIDE, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Breda: B. v. d. BERG, Baronielaan 338 (Ginneken).
Deventer: Dr. H. H. ZEYLA STRA Fzn., Singel 1.
Den Haag: J. C. BAUDOIN, Jac. Hopstraat 12.
Groningen: J. FRANKE, Martenshoek (Hoogezand).
Haarlem: H. P. DEINUM, v. Hogendorpsstraat 3.
Leiden: mr. E. RIJKE, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. BLECKMANN-van Hoogenstraaten, Berg en Dalscheweg 134.
Rotterdam: J. D. M. v. REIJN SNOECK, Claes de Vrieselaan 171a (tot 1 Aug. a.s. Amersfoort, Hendrik van Viandestraat 20).
Twente: G. W. STROINK, Goolkalenweg 80, Enschede.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. WIJK-v. d. Haar, Maliebaan 127.

Van de Redactie.

DE HAVEN VAN CURACAO.

De West-Indische Kamer te Amsterdam heeft de volgende mededeeling uit de kolonie Curaçao ontvangen, welke zij meent in het algemeen belang wereldkundig te kunnen maken:

„De haven van Curaçao, de St. Annabaai, verdeelt de hoofdstad Willemstad in twee deelen. De verbinding tusschen de twee volkrijke stadsgedeelten wordt tot stand gebracht door een pontonbrug, de Koningin Emmabrug. Concessionarisse dier brugonderneming is de Curaçaosche Handel Maatschappij, bij welke maatschappij ook de administratie der brug berust. Gezien het intrinsieke verkeer van voetgangers en automobilen over deze brug, is deze onderneming bij richtig beheer en goede administratie eene zeer winstgevende. De resultaten van de tegenwoordige exploitatie schijnen een onjuist beeld van den waren toestand te geven. De loopende concessie eindigt op 31 Mei 1930.

Alhoewel van Bestuurswege nog niet is beslist of in de toekomst voor eene pontonbrug dan wel voor een transbordeur, eene havenbrug zoolks er eene h.v. in 1899 te Rouen over de Seine is gebouwd, concessie zal worden verleend, zouden gegadigden, hetzij voor het een, hetzij voor het andere, op bovenstaande opmerking kunnen worden gemaakt.”

BOOTTREIN STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.

Het Agentschap van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de firma Crans & Co., meldt, dat de boot-trein van het stoomschip Johan de Witt, hetwelk Vrijdag 25 Mei a.s. te Genua verwacht wordt, Zaterdagmorgen 26 Mei des morgens om 11 uur aan het Staatspoor, te 's-Gravenhage, zal aankomen.

Van het Informatie-Bureau:

NIUW BENOEMD:

D. S. Bartstra, Officier van Gezondheid 2e kl., Hoogl. Kerkgracht 10, Leiden.
R. U. Fernandus, Officier van Gezondheid 2e kl., Van Wassenberghstraat 2, Groningen.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

J. Pas, Ambtenaar bij de Binnenvisscherij; Coehoornstraat 2, Coevorden.
J. G. Hazeloop, Adsp.-commissaris bij de Algemeene Politie; Oudehoornscheweg 52, Alphen a.d. Rijn.

C. J. B. Blom, Onderdirecteur bij het Gevangeniswezen; Koepoortsweg 46, Hoorn.
Mej. P. A. Brandsma, „Oud Roosenburg”, Loosduinen.
Mej. J. Smeeman, Rijks Krankzinnigen Gesticht, Grave.
Mevr. M. S. T. Heintjes, Cuijpsstraat 37, 's-Gravenhage.
Allen verpleegster 1e kl. bij het Krankzinnigenwezen.
A. J. Buijs, Kerkhofstraat 21, Rotterdam.
J. M. Gerritsen, Wildervank O. 266b.
Beiden onderwijzer 2e kl. bij het M.U.J.O.
Dr. K. B. Boedijn, Plantkundige bij het Herbarium en Museum voor Systematische Botanie te Buitenzorg; Azaleastraat 31, 's-Gravenhage.
J. Cosijn, Geoloog der 3e kl. bij den dienst van den Mijnbouw (tijd. dienst); Witte Singel 33, Leiden.

IND. AMBTENAREN EN OFFICIEREN MET VERLOF.

F. de Haas, Hoofdbesteller bij den P.T.T.-dienst; Hotel La Residence, 's-Gravenhage.
J. H. Olierook, Techn. ambt. 4e kl. bij den P.T.T.-dienst; Bloemstraat 104, 's-Gravenhage.
F. den Hartog, Werktuigkundige bij de S.S. en Tr.; Maagdepalmstraat 1, 's-Gravenhage.
Ch. N. Rosenquist, Gedipl. techn. ambt. 2e kl. bij den P.T.T.-dienst; Balastraat 28, 's-Gravenhage.
A. R. Simons, Ambt. 3e kl. Invoerrechten en Accijnzen; Pension Rieff, Bezuidenhoutscheweg 101, 's-Gravenhage.
M. Wissekerke, Hoofdpolitieopz. Z.- en Oosterafd. van Borneo; Havenplein, Zierikzee.
W. J. A. Kaligis, Opz. 1e kl. bij den dienst v. Scheepvaart; Pension Rieff, Bezuidenhoutscheweg 101, 's-Gravenhage.
Ir. P. Ph. Steneker, Ir. 2e kl. bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Verheulalaan 2, Rijnburg (Driebergen).
H. J. Schulte, Commissaris van Politie 1e kl.; Nieuwe Uitleg 35, 's-Gravenhage.
P. F. Doornebos, Opz. (scheepsb.) bij het Marine-Etablissement, Soerabaya; Koudenhoek 20, Vlissingen.
P. P. Heijmans, Commies 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Blokmakerstraat 101a, Amsterdam.
Dr. J. G. Dijkstra, Gouv.-arts dienst Volksgezondheid; Ziekhuis a. d. Coolsingel, Rotterdam.
H. J. v. Mulligen, Opz. werkpl. 1e kl. bij de S.S. en Tr.; Conradstraat 16, Hengelo (O.).
Ch. W. M. Hirschmann, Controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; De Rooij v. Zuidewijnlaan 52, Breda.
F. J. Keizer, 1e Officier bij de Gouv. Marine; Hasselaersplein 33, Haarlem.
E. Queijfen, 1e Commies ter controle bij de S.S. en Tr. v. Weede v. Dijkveldstraat 41, 's-Gravenhage.
A. v. Spall, Commies bij den dienst der S.S. en Tr.; Copernicusstraat 87, 's-Gravenhage.
F. H. Müller, Hoofdopnemer 1e kl. bij den dienst van het Boschw.; Obrechtstraat 495, 's-Gravenhage.
H. M. W. Verboom, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O.; Keizershofkade 2rood, Dordrecht.
A. J. Koomans, Hoofdopz. bij den dienst v. Scheepvaart; Regentesselaan 12, 's-Gravenhage.
A. E. G. L. Kingma, Referendaris 1e kl. bij de S.S. en Tr.; Ant. Heinsiusstraat 18, 's-Gravenhage.
L. A. Jansen, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O.; Heirstraat 2, Beek (Limburg).
F. M. Willems, Administrateur, burgerl. ambt. bij den Mag.-dienst der Intendance; Tollensstr. 203, Nijmegen.
H. W. A. A. Martens, Inspecteur van den Arbeid voor de Buitengewesten; Ruijsdaelstraat 25, Amsterdam.
J. A. P. Driessen Dubois, Opzichter bij de Fabriekmatige bewerking en verpakking bij den dienst der Zoutregie; p/a. Ned.-Ind. Escompto Maatschappij te 's-Gravenhage.
N. A. Kool, Commissaris van Politie der 1e kl.; Witte-vrouwensingel 14, Utrecht.
Th. Krul, Verbandmeester, tevens assistent-apotheker bij het Marine-Etablissement; voorloopig: Hotel Central, 's-Gravenhage.
P. Proost, 1e luitenant der genie, Brouwershaven, p/a Dr. J. Pzn. Proost.
J. Beumer, majoor Gen. Staf, Krugerlaan 3, Baarn.
J. H. Wesselink, 1e luitenant der artillerie, Oranje-laan 30, Driebergen.
H. W. van Oijen, 1e luitenant der infanterie, 2e Schuytstraat 93, 's-Gravenhage.
W. Ph. Snauw, onderluitenant-magazijnmeester intendance, Berg en Dalscheweg 378, Nijmegen.
F. F. Brodehl, onderluitenant, pl. adj., Feldhirschersstraat 73a, Neuwied a/Rh.
Mej. J. F. v. d. Wetering, verpleegster 1e kl. b/d Hosp. dienst, Ruysdaelkade 225, Amsterdam.
Mevr. J. P. Hekker, geb. Darma, Boekhoudster 1e kl. b/d S.S. en Tr., Van Weede van Dijkveldstraat 41, 's-Gravenhage.
Mej. J. A. W. Vosmaer, onderwijzeres der 2e kl. b/h O.E.L.O., Van Lumeystraat 70, 's-Gravenhage.
Mej. Ch. A. Vosmaer, 1e commies b/h Dept. van Financiën, Van Lumeystraat 70, 's-Gravenhage.
B. J. Kuik, controleur der 1e kl. b/h Binnl. Best., Appelscha (Fr.).
W. E. Hompe, wnd. adm. ambt. m/d titel van adj. ref. b/d Arbeidsinsp. v/d buitengewesten, t/m Juli a.s. Nijmegen, Slichenhorststraat 36, daarna 's-Gravenhage, Van Weede van Dijkveldstraat 41.
W. S. Bitter, controleur der 1e kl. b/h. Binnl. Best., Van Ostadelaan 65, Hilversum.

